

Tar Sándor / Keresztury Tibor

## A te országod

### Szereplők:

SIPOS brigádvezető, pár éve van a nyugdíjig, párttag, munkásőr  
ESZTIKE a felesége, tíz évvel fiatalabb nála  
ANDRIS a kisfiuk, tizenkét éves, szőke és kék szemű  
TIBI a szomszédjuk, negyven körüli, izmos, kisportolt  
VIZIPÓK locsolóember, tizennyolc éves, cingár, vézna, csenevész, erősen dadog  
KELEMEN nyugdíj előtt álló szaki, iszonyúan másnapos  
HUJDÁR anyagmozgató, Kelemennel közel egykorú  
KAPOCSI kopaszodó esztergályos, negyvenes  
MOLNÁR puffadt testű, vörös, duzzadt fejű ötvenes betanított munkás  
DEÁK segédmunkás, hajdani tanár; történelmet tanított, de lehet, hogy matematikát  
CSÓKA segédmunkás, húsz éves cigányfiú, a madaráról kapta a nevét  
HOROG segédmunkás, harmincas cigányfiú, Csóka féltestvére  
ROZI cigánylány a fiúk falujából  
GOMBOS elvtárs, alapszervezeti párttitkár  
CSENDES elvtárs, üzemi párttitkár  
ICUKA hajdani szépségét romjaiban őrző, sokat látott, joviális, duci titkár  
MŰVEZETŐ kék köpenyes, rosszarcú, erősen kopaszodik  
PORTÁS mogorva, kiégett hetvenes  
UTAS Sipossal egyidős, szomszéd falubeli  
PARASZT részeg, a büfékocsiban nótázik  
CSAPOS nagyhangú; élet-halál ura a kocsmában  
ELSŐ FÉRFI hatvanas értelmiségi  
MÁSODIK FÉRFI a barátja; ötvenes értelmiségi  
A JÁTÉKGÉPES NŐ kortalan, apró, törekeny  
VASKOR LÍDIA drabális alkoholista, a szobafestő-brigád nagyasszonya  
VASKOR LÍDIA FÉRJE csont-bőr, retteg a feleségétől  
EGYENRUHÁS BUSZSOFŐR  
KIVERT FOGÚ VENDÉG  
CICANADRÁGOS NŐ  
A KARÁCSONYFÁS EMBER  
NÁNDI NÉNI zugkimérő

## Első jelenet

*Helyszín egy üzemcsarnok öltözője egy vidéki nagyvárosban működő gyárban, ahol selejtet gyártanak exportra, a „szocializmus” utolsó éveiben. Reggel hat óra, műszak-kezdés, a vasszekrényeik előtt gyülekeznek, trécselnek, s közben munkásruhát húznak a melósok. A szekrényajtók belső oldalain korabeli „szexképek”, fürdőruhás nők, főként a Füles újság címlapjai, az egyikén egy jelmondat díszes betűkkel: „Úgy ég a tűz, ha lobog, úgy élek meg, ha lopok.” Molnár a tükör előtt állva meztelenül nézegeti magát.*

MOLNÁR *(tényszerűen)* Mindenki hülye, aki itt dolgozik, köztük én is. *(tónust vált, elgondolkodik, sóhajtván mondja)* Hogy lehetek én ilyen szép? *(értetlenül, kéjesen)* Hogy lehetek én ilyen szép, mikor mindenki olyan csúnya? Olyan vagyok itt köztetek, mint egy szál virág! *(nyelvével megforgatja a műfogsort a szájában, aztán vállon csókolja önmagát)* Szeretem ezt a bűdös kölyköt, szeretem, szeretem. *(körbenéz az öltözőben)* Ti hogy vagytok vele?

*Aki átöltözött, bemegy az üzemcsarnokba. Satuasztalok, forgácsológépek, esztergapadok. Bűdös olajszag, málló falak, lepusztult ipari környezet. Az egyik gép mögött a falon felirat: itt dolgozik a kétszeres töviskoszorú-díjas brigád, éljen, éljen, éljen. A rádióban reggeli torna, az egyik marós utánozza a hanghordozást: „Most feküdjünk a hátunkra, tegyük szét a lábunkat, húzzuk fel a térdünket, és közben nyögjünk halkán.”*

KELEMEN *(rettenetesen másnapos, nyögve)* Jaj, anyám! Drága jó anyám! *(kicsit keményebben, fenyegetően)* Jó lenne, ha ma senki nem szólna hozzám. Pont ilyen hangulatban voltam negyvenkilencben, amikor agyonütöttem egy embert. *(körbemegy a csarnokban, kábán kering egyik csoporttól a másikig, a marósoktól a villanyszerelőig, közben egyfolytában ismételteti nyögve)* Ne szóljatok hozzám, negyvenkilencben éppen csak hozzáértem egy emberhez, és belehalt.

*Vizipók érkezik locsolókannával, Molnár ráförmed.*

MOLNÁR *(ráripakodva)* Hogy köszönsz?

VIZIPÓK *(dadogva)* Jó-jó, reg-reg-reggelt!

MOLNÁR *(parancsolóan)* Ide hozzám! *(Vizipók vonakodva közeledik. Amikor már testközelben vannak, Molnár magához rántja és hatalmas kezeivel marcangolni kezdi a fiú vállát)* Megmondtam, hogy reggel az első utad hozzám vezet: jelentkezel masszírozásra! *(nevetés mindenfelől, Sipos beindítja a gépét, de lehurrogják, mert még nincs bent a főnök)*

SIPOS *(mentegetőzve)* Fuserálnom kell! Otthon építkezünk...

KAPOCSI *(segítőleg)* Arra még ráérsz! Fuserálni egész nap lehet.

*Sipos kikapcsolja a gépét, Vizipók mutáló hangján jajgat Molnár marcangoló vasmarkai között, Kelemen ér hozzájuk térferegve, kóvályogva.*

KELEMEN *(segélykérően, fájdalmas hangon, a fejét fogva)* Gyerekek, nincs itt áram valamiben?

MOLNÁR *(határozottan)* Dehogy nincs! Fejed fáj?

KELEMEN *(nyögve)* Jajjjj-jajj! Ez a fejem itt! *(Két kezével megfogja a fejét, az egyik villanyszerelő bekapcsolja a tápegységet, száztíz mehet?, kérdezi)* Nyavalyát! Hát már az áramot is sajnáljátok tőlem?

MOLNÁR *(a villanyszerelőhöz)* Kettőhúszra tegyed neki. Várj, fogom én a drótot. *(Körülállják őket, Vizipók rémülten, tátott szájjal figyeli a történéseket. Kelemen az ujjja hegyével rácsap az elébe tartott két drót csupasz végére, egész testében megrándul, arca vérvörösé válik, krákolva, kóvályogva megy vissza a helyére)* Ne igyál vizet!

KELEMEN *(tettetett felháborodással, méltatlankodva visszafordul)* Vizet! Na, még csak az kéne! Ne szóljatok hozzám máma, roppant ideges vagyok és nyugtalan.

*Hujdár lép be, megáll a műhely közepén, körbenéz.*

HUJDÁR *(megjátszott felháborodással)* Mi az, senki nem dolgozik? És a szocializmus? Avval mi lesz? Talán én fogom felépíteni?

*Vén hülye, hallatszik valahonnan röhögve. Vizipók elébe megy, tisztelettudóan köszönti.*

VIZIPÓK Jó-jó reggelt, Lajos bácsi!

HUJDÁR *(kezet nyúlt a fiúnak)* Jó reggelt! Rosszul nézel ki, valami nőnél voltál az este, mi?

VIZIPÓK *(elpirul, zavartan nevet)* Tes-sék?

HUJDÁR *(komoly, aggódó arccal)* Hogy hívják azt a nőt?

VIZIPÓK Nem hi-hívják azt sehogy.

HUJDÁR *(odalép Kelemenhez; gondterhelten)* Nézd meg, a gyerek teljesen le van strapálva! Tegnap még friss volt és kívánatos, ma meg mint egy holdkóros. Azt mondja, nincs nőismerőse. *(Kelemen gyötrelmes arckifejezéssel hallgatja Hujdárt, aki ismét Vizipókhoz fordul)* Hány éves is vagy te, Vizipók fiam?

VIZIPÓK Ti-ti-tizenyolc múltam.

KELEMEN *(utánozza):* Ti-ti-ti. Nem gondoltál még arra, hogy elmehetnél morzézni?

HUJDÁR *(szigorú határozottsággal)* Most nem erről van szó. Egy nőt kell neki szerezni.

KELEMEN *(egy sámlira ülve, alulról felnézve gúnyosan végigméri a fiút)* Nőt. Lehetőleg olyat, akinek még van teje. *(Belép a technikusz územcsarnokba, hüvelykujjával a háta mögé mutat, valaki tapsol kettőt, mire megindulnak a gépek, mindenki dolgozni kezd. A gépek zaját egyedül Kelemen szenvedő hangja töri át, a székely népballadák modorában)* Jaj, anyám, anyám, édesanyám! Szeretnék kimenni a friss levegőre, mert menten meghalok!

KAPOCSI *(női hangon, mint anya, hasonlóképp a népballadák tónusában)* Mész te ám a picsába, édes fiam, nem a friss levegőre! Hogy majd megint berúgjál és teleokádd a munkásszállót csinzánóval!

KELEMEN *(zavartalanul folytatja, továbbra is balladásan lamentálva)* Jaj, anyám, édesanyám, add, hogy kimehessek egy cseppet a levegőre! *(egyre hangosabban, átkiálva a gépek alig elviselhető zaját)* Meghal az én gyöngye testem, tehetitek tepsibe, zsákba, koporsóba bele!

KAPOCSI *(továbbra is a siratóasszonyok modorában)* Nem teszünk mi, drága fiam, ha elpusztulsz, koporsóba, nem viszünk a temetőbe, hanem lökünk, hanem lökünk disznók elibe, a sárba bele!

KELEMEN *(már valósággal ordít, hogy túl tudja kiabálni a felpörgő gépeket)* Jaj, anyám, anyám, édesanyám, énnekem már csak az az egy fáj, hogy mi lesz tevéled, ha én meghalok! Mész majd be szociális otthonba, pépekkel etetnek és pelenkázna, raknak vastüdőbe, jaj, jaj, jaj.

HUJDÁR *(reggeli közben magához inti Vizipókot; körbeszimatolja)* Meg vagy rendesen mosakodva? Nincs lószagod?

VIZIPÓK *(riadtan)* Mi-mmmiért tet-szik kérdezni?

HUJDÁR *(ellentmondást nem tűrően)* Azért, mert Kelemen bátyád kíváncsi rád. Na, gyere! *(odaviszi Kelemenhez, aki a félig összeszerelt gépe mellett dohányzik)* Itt van!

KELEMEN *(gondterhelten)* Na, hogy is vagyunk akkor avval a nővel?

VIZIPÓK *(elvörösödve, kétségbeesetten)* Mi-milyen nővel?

KELEMEN *(komoran)* Hujdár azt mondja, hogy egy nőt kell szerezni neked, mert rosszul nézel ki.

HUJDÁR *(aggódva, magyarázatképpen)* Nem hagyhatjuk, hogy valami perverz kéjenc kezébe kerüljön. Valamit csinálni kell, nehogy rossz vége legyen.

KELEMEN *(egyetértve bólogat)* Ide figyelj. Hujdár most elmegy veled a vécébe és megvizsgál, hogy minden rendben van-e. És ha igen, akkor én délután szerzek neked egy nőt. És fizetsz nekem mondjuk öt üveg sört. Előtte. Rendben? Mindjárt telefonálok, úgy rendezem, hogy mire odaérünk, le is lesz vetkőzve *(Vizipók megpróbál tiltakozva közbeszólni, de Kelemen letorkollja)* Pofa be, mert mindjárt nyakon verlek. *(Lassan, türelmesen, elgondolkodva szájához emeli a cigarettát, aztán Hujdárhoz fordul)* Vigyed. Itt a mérőszalag. *(Kelemen eltűnik Vizipókkal a vécében, Kapocsi kinyitja a préslevegő csapját, hogy kifúvasson egy csapágyat, éles sivitás tölti be az üzemcsarnokot)* Jaj, anyám, anyám, édesanyám, miért nem pusztítod már el ezt az állat Kapocsit, mint egy rühes kutyát? Hát meddig kell bűnhődnöm még?

HUJDÁR *(érkezik a riadt, halálra vált Vizipókkal a vécé felől)* Rendben lenne, a méret is, meg minden. De nem akarja.

KELEMEN *(felháborodva felkiált)* Micsoda?! Olyan nincs!

VIZIPÓK *(továbbra is teljes izgalomban, vörös fülekkel, gyöngyöző homlokkal)* Ne-neeem megyek sehova! *(elszalad)*

HUJDÁR *(vállat vonva, szomorú arc kifejezéssel fordul a többiekhez)* Az ember jót akar, és tessék. Ez a hála. *(Vizipók megáll, visszafordul, elbizonytalanodik.)* Túl leszel rajta, és kész. Mindenkinek el kell egyszer kezdeni.

*Déltájban Vizipók a technikushoz somfordál, és kér tőle elsejéig száz forintot kölcsön. A mogorva ember ad neki. A műveletet éber szemek figyelik a műhely több pontjáról is. Később Vizipók eltűnik, egy darabig keresik, majd Hujdár kezd el helyette locsolni. A művezető találja meg a satupad mögé bújva, ahogy a gépteremből leválasztott üvegfalú irodában jövőmenő sovány, szemüveges, idős adminisztrátornőt figyeli. Végül a véce irányából somfordál elő. Kelemen észreveszi, magához inti.*

KELEMEN Na, hogy lesz akkor? *(Vizipók nyel egyet és bólínt, szemmel láthatóan valamit kérdezni akar még, de Kelemen közbevág)* Jól mosd le magad, alul is, ne legyen lószagod.

VIZIPÓK *(hatalmas sóhajtással, bátorítva mintegy önmagát)* E-egyszer á-áát kell e-esni rajta, nem igaz?

KELEMEN *(váratlanul szeretettel)* I-i-igaz.

VIZIPÓK *(aggódással)* Te-tetszett te-te-lefonálni?

KELEMEN *(flegmán)* Tetszettem. Mire odaérünk, semmi sem lesz rajta, légy nyugodt.

HUJDÁR *(a műszak végén az öltözőben nagy gonddal igazgatja Vizipók frizuráját, miközben az egész öltöző pukkadozik)* Egy kis kölni nem ártott volna. Nincs valakinél?

KAPOCSI *(segítőképpen)* Nekem van Pitralonom, várjatok. De a zoknija is lyukas.

HUJDÁR *(odafordul Vizipókhoz)* A zokni nem probléma. Kihúzod előre, és alácsapod. Ezért jobb a kapca. Legközelebb már ezt is tudni fogod.

*A jelenet boldog hangzavarban ér véget, Vizipókot kézről kézre adják, Hujdár ráönt egy csomó Pitralont, a fiú meghatottan, párás szemmel, teljes izgalomban „röpköd” a zuhanyozóban, úgy érzi, mindenki szereti. Aztán elzárják az utolsó csapot is, a szín elsötétül.*

### **Nándi néni 1.**

*(Munkás1 és Munkás2 lehetnek a lányok)*

NÁNDI NÉNI: Na, mi kéne?

MUNKÁS1: Nándi nénit már akkor is Nándi néninek szólították, míg élt a férje, hogy mit csinált itt, az üzemben, nem érdekes.

MUNKÁS2: Nándi bácsi szintén itt dolgozott hirtelen bekövetkezett haláláig.

NÁNDI NÉNI: Fontos ember volt, egészen addig, míg otthon egyszer rosszul lépett a vizes csúszós udvari lépcsőn és elterült, mint a gyalogbéka.

MUNKÁS1: Ahogy Nándi néni magyarázta később.

NÁNDI NÉNI: Áldott jó ember volt, csak az ital... Az volt a gyengéje neki. Beverte a fejét a betonba és vége lett, mint a botnak. A karjaim között lehelte ki a lelkét szegény...

MUNKÁS2: Mesélte máskor.

MUNKÁS1: A rossz nyelvek szerint úgy, hogy fel akarta segíteni, aztán kínkeservvel ölbe kapta, de elejtette. Fejre.

MUNKÁS2: Kétszer is. Állítólag mindketten be voltak rúgva.

NÁNDI NÉNI: A mentősök csak azt nem értették, hogy került a beteg feje a lába közé, mint a háznál levágott tyúknak, de hát láttak ők már ennél cifrábbat is. Nem is tudták kiegyenesíteni, próbálták pedig, aztán hagyták, így legalább kisebb helyen elfért.

MUNKÁS2: Hogy ebből mi volt az igaz, senki nem firtatta.

MUNKÁS1: Öreg volt.

MUNKÁS2: Nem is annyira.

MUNKÁS1: Meghalt és kész.

NÁNDI NÉNI: Na, mi kéne?

MUNKÁS1: Nándi néni arcán állandóan egy kis huncut, lekezelő mosoly volt megfigyelhető.

MUNKÁS2: Ő aztán tisztában van itt mindennel.

NÁNDI NÉNI: Te például mit kezdenél énvelem? Mi? Vakargatnád a hátam, mi?

MUNKÁS1: Nándi néni kuncogva kacsint egyet azzal a szemével, amelynek a szemhéján egy aprócska szemölcs volt látható.

NÁNDI NÉNI: Azt te csak szeretnéd, ami a fejedben jár.

MUNKÁS2: Az ő szekrényében a ruha...

MUNKÁS1: A bakancs, törölköző...

MUNKÁS2: ...mellett afféle kiskereskedés üzemelt.

MUNKÁS1: Nála mindig kapható volt például

NÁNDI NÉNI: Májkrém

MUNKÁS1: És másfajta konzervek is

MUNKÁS2: Ha valaki elfelejtett hozni otthonról.

NÁNDI NÉNI: A nőknek édesség, keksz, nápolyi, olcsó ukrán csempészett cigaretta a bagósoknak, reggelente feles a korán érkezőknek. Aztán a későn érkezőknek. Aztán később, munka közben is, csak hogy jobban menjen a termelés. Vodka, mert annak nincs szaga. Sőt óvszer is, sosem lehet tudni, vannak itt fiatalok, ha rájuk jönne hirtelen. És persze kávé.

MUNKÁS1: Az otthonról hozott hasas termoszból.

NÁNDI NÉNI: Hozzá egy pohár.

MUNKÁS2: Abból ivott mindenki.

MUNKÁS1: Használat után Nándi néni körbetörölte a tetejét a ruhája aljával.

NÁNDI NÉNI: Jöhet a következő.

MUNKÁS2: Nem szabad ám egyszerre odacsődülni.

MUNKÁS1: Nándi néni titkos jelekkel adta a tudtára a dolgozóknak, hogy lehet jönni a vályúhoz, amikor kitöltött pár felest.

NÁNDI NÉNI: Két koppintás a nagy vasláda oldalán csavarkulccsal, hangos orrfúvás a székről fölállva, máskor magas hangfekvésű, elnyújtott köhögés.

MUNKÁS2: Amire a művezető egyszer azt mondta

MŰVEZETŐ: Nándi néni, maga úgy köhög, mint egy beteg szamár. Nincs valami baja? Orvos látta? Jól van?

NÁNDI NÉNI: Jól. És maga? Olyan sápadt mostanában, fogyott is, tán rákja van? Mert akkor magának nem sok lehet hátra.

MUNKÁS1: Attól kezdve a művezetőnek nem volt több kérdése.

NÁNDI NÉNI: *(Vizipóknak)* Na, mi kéne?

VIZIPÓK: *(dadogva)* Én is szeretnék inni.

NÁNDI NÉNI: Azt nem, fiam. Azt aztán nem.

VIZIPÓK: *(dadogva)* Csak egy kicsit.

MUNKÁS2: Nándi néni a fiú arcát nézte, és eltűnődve arra gondolt

NÁNDI NÉNI: Ennek az alig-embernek valami nagy dolog fog történni az életében, valami, ami soha nem ismétlődik meg többé... Az első alkalom...

MUNKÁS1: Nándi bácsi jutott az eszébe.

NÁNDI NÉNI: Az is ivott előtte. Meg utána is. Úgy kellett erőszakkal kivenni a foga közül az üveget, meg a szájából az égő cigarettát, mikor elaludt. Még csak az kéne, hogy meggyúljon minden a szerelemtől. Egy kivétel volt: az az állatorvos, aki úrként viselkedett a meggyászú pizsamájában, nem ivott, nem dohányzott.

MUNKÁS2: Az ilyenre mondják a nők, hogy

NÁNDI NÉNI: Hidegszájú.

VIZIPÓK: *(dadogva)* Egy kortyot, na, Nándi néni!

NÁNDI NÉNI: Nem kéne, ez még gyerek, mohó kis kölyök, aki még nem tud semmit.

MUNKÁS1: Gondolta, de a keze már nyitotta is az szekrényajtót, villámgyorsan töltött egy nyelet vodkát.

NÁNDI NÉNI: Nesze...

MUNKÁS2: Mondta, miközben körülnézett.

NÁNDI NÉNI: De siess, mert már jönnek!

## Második jelenet

*Helyszín a munkásszálló, sorra érkeznek a munkaidő végén a melósok. Sipos paprikás krumplit főz rezson egy vas lábosban a nyolcadik emeleti szobájukban, Deák már részeg, tántorog. Kitört ablakok, szalma-matracos emeletes vaságyak, iszonyú kosz mindenütt. A portára két új ember érkezik meztelen felsőtestre vett mellényben, könnyű, feszülő nadrágban. Az egyik vállán egy madár ül, amikor meginog, kiterjeszti a szárnyait. A portás tátott szájjal figyeli, ahogy jókedvűen, ráérősen közelednek.*

PORTÁS Máriaisten! Máriasiszten! Csúf egy állat! Pont, mint ti. Mit akartok itt vele? Ide nem szabad behozni semmiféle állatot!

CSÓKA *(csodálkozva néz a portásra)* Ez nem állat! Ez csóka!

PORTÁS *(ingerülten)* Hát aztán! Van itt veletek épp elég baj anélkül is. Ha csóka, ha nem, kotródjatok innen, míg finom vagyok!

HOROG *(a pult fölött fél kézzel átnyúlva székestől felemeli a portást, aztán visszaejti, miközben a zsebéből papírokat húz elő)* Jó napot kívánok. Ide helyeztek minket. Úgy fest, hogy itt fogunk lakni.

PORTÁS *(ijedten)* Akkor sem lehet! Értsétek meg! Állattal nem lehet! *(duzzogva)* Megint két erős ember! Mi lesz itt, Szűzmáriám! Elegendem van már belőletek!

HOROG *(méltatlankodva, miközben a portás vállára teszi a kezét)* Adja a kulcsot, és már megyünk is.

PORTÁS *(a háta mögé nyúl, leakaszt egy kulcsot, a pultra dobja, miközben a pulton levő nyitott füzetbe feljegyzi: Két cigány, 825)* Nyolcszázhuszonötös. Nyolcadik emelet.

*Beszállnak a lifibe, elindul velük fölfelé, aztán az ötödiknél valakik feltépik az ajtót, hogy két emelet között elakadjon velük a lift. A fiúk dörömbölni kezdenek, mire kintről röhögés hallatszik: mi van, koherók, beszorultatok, a brazil anyátokat? Hányszor mondtuk már a portásnak pedig, hogy hívjon szerelőt! Szóljatok, ha éhesek vagytok, beadunk két banánt! Nézzék már, az egyik fülében karika van! Biztosan törzskönyvezett! Csóka nekiugrik az ajtónak, próbálja feltépni, Horog nyugtatja: a hangokat figyeld, suttogta, hogy majd megismerjük, a hangokat! Aztán egy dörrenéssel elindul velük a lift. A szobaajtón rúgások, horpadások, zár nincs rajta. Miközben a két fiú belép, a madár a küszöbre pottyantja terhét. Csikkek, sajt papírok, sárdarabok, kenyérhéjak az asztalon, a földön, mindenütt. Deák a leghátsó vaságyon horkol, Sipos felnéz, megáll a kezében a fakanál.*

SIPOS *(barátságos hangon)* Nahát, ez még nem volt. Egy madár! Gyertek be, parancsoljatok, ez a Hilton nyolcszázhuszonötös lakosztálya, ezen az emeleten csak mi vagyunk. Nincs pálinkátok? És cigaretta?

HOROG *(körbenéz, a szobában a vaságyakon kívül két törött lábú szék, egy rozoga asztal és egy összevessett szekrény. Csóka megkopogtatja a romos szekrény tetejét, legurul róla egy csomó sörös doboz, a madár a helyükre száll)* Takaros egy hely! Hogy gyulladna meg!

DEÁK *(irdatlan részszegségében hirtelen magához tér, vérekes szemekkel néz végig a két fiún, észreveszi a szekrény tetején a madarat, a fiúkhöz fordul, közben nagyra nyitja a száját)* Nézzétek! Nincs egy fogam se. Egy hónapja még megvolt majdnem az összes, aztán elhagytam őket valahol. Csúfolni fogtok, jól tudom.

CSÓKA *(odalép hozzá, kezét nyúlt, belenéz Deák szájába, kezét ráznak)* Abban biztos lehet! *(kilép a nyitott ablakon egy kilógó gerendára, lenéz az alatta lüktető városra, a mélybe vizel. A csóka utána röppen, boldogan köröz a levegőben, Csóka meghatottan figyel)* Nézzen oda! *(Deákhöz, lelkesen, szinte eufóriában)* Mint a szél! Mint a szél!

DEÁK *(rekedt, nehezen találja a szavakat)* Visszajön? Vagy ennyi volt a műsor? Pénzetek van? Húsz forintot adjatok. Olyant mutatok, amilyent még nem láttatok! *(Horog ad neki, Sipos a hagymát kavargatva kuncog, alig bírja visszatartani a röhögését, Deák egyszerűen zsebre teszi a pénzt. Az ablakon belépő Csóka kezében borotva villan, Horog visszafogja, hagyjad. Hirtelen visszatér a szobába a madár, a továbbra is az ágyban fekvő Deák felett körözni kezd, a kezével védi a fejét, a madár többször belecsap a karjába, tenyerébe, olyankor fájdalmasan felszisszen)* Paprikás krumplit főz Sipos, egyétek meg a részemet!

HOROG Majd a csóka megeszi.



DEÁK Adtátok a húsz forintot, azt le lehetitek. *(felkel az ágyról, belecsíp Csóka arcába, de már kapja is vissza a kezét, mert hajszál híján belecsíp a madár)* Apád volt ilyen szép, vagy anyád? *(kezet nyúlt neki)* Deák vagyok, pontosabban voltam, történelmet tanítottam, de lehet, hogy matematikát. Fel van írva valahova, nem emlékszem pontosan. De már nem is érdekel. *(remeg keze-lába, visszahanyatlik az ágyra, a két fiú a madárral közben kimegy a szobából, beszállnak a liftbe, Horog megnyomja az ötödik emelet gombját)*

CSÓKA Jé, itt állt meg! Pont ahonnan a múltkor oly kedvesen üdvözölték az érkezésünket! *(Kiszállnak az ötödiken, figyelik a közeli beszédfoszlányokat, hamar kiszűrik belőlük az ismerős hangokat. Belépnek az egyik nyitott szobaajtón, egy férfi az asztalnál ül, levest kanalaz, két másik kártyázik az ágyon. Horog az asztalhoz ugrik, belenyomja a férfi fejét a levesbe, felborul az asztal, aztán az asztal lejáró lapjával leüti. Csóka ezenközben a kártyázókhoz ugrik, a madár lesújt az egyik kopasz fejére, Csóka kezében borotva villan, előrecsap, a felálló másik férfiről lehull a bokájára a munkásnadrág.)* Valamit akartatok a múltkor mondani, amikor véletlenül elakadt velünk a lift. Csak, tudjátok, nem értettük, mert egyszerre kiabáltatok. Hadd tegyek egy mosolyt az arcotokra, nem hagy nyugodni, hogy ilyen szomorúak vagytok. *(Egy-egy sebet ejt az arcukon. A fájdalmas üvöltésre egyre többen jönnek, és avatkoznak be, rendes tömegverekedés kerekedik, a madár és a borotva le-lesújt, aztán a vérző emberek elfutnak a folyosón, csak a leütött ember marad velük, mert nem bír a földről felkelni. Horog füléből kitepték a karikát, Csóka nyakára, ingére folyik a vér. Horoghoz fordul)* Megvagyunk? *(Li- hegyve, de már nevetve körbenéznek, elindulnak a lépcsőn fölfelé. Vidáman esnek be a szobájukba, letörlik magukról a vért, egy emelettel lejjebbről éles füttyszó hallatszik, majd lábdobogás, kiáltások: Fürdenek a nők! A fiúk lerohannak, Sipos alig bírja követni őket, a folyosóablaknál tolong az egész hetedik emelet, gatyában, ingben, cigarettával, sörösüveggel a kézben, ki, ahogy van; a verekedésben részt vettek véresen. A szemközti épület drótos üvege mögött meztelen női testek rajzolódnak ki homályosan, néha egy-egy fenék vagy mell az üveghez nyomódik, a férfiak ilyenkor felüvöltenek, egymást letaposva szeretnének közelebb jutni, hogy jobban lássanak. Hörgés, nyögés, felhevült kiáltások: szembe! Fordulj szembe! Az anyádat is kinyalnám, te gyönyörűség! A szarodba is belebugyborékolnék! Csóka egy széken áll, ó istenem, sóhajt fel, amikor két hatalmas mell lapul szét odaát az üvegen).* Egy messzelátó kellene... *(eltöprengve)* Ha ők is akarják, meg mi is, miért nem engednek össze minket? Az lenne csak jó világ!

SIPOS *(a szobájuk felé tartva, erősen sántít egy üzemi balesetből kifolyólag)* Az kellene nektek, a nő! Az ital, meg a nő! Közben meg koszosak, bűdösek vagytok, nem mossátok a gatyátokat, nem csoda, ha nem áll veletek szóba senki. Egyszer begyűröm az egész bandát a mosógépbe, esküszöm! Na, megyek vissza, hogy főzsek *(hangsúlyosan)* magamnak valamit, mert egy kanál ételt nem érdemel egyik se, esküszöm!

CSÓKA *(észreveszi az ablak mellett ülő, elmélázva kifelé néző Vizipókot)* Te nem jöttél, tesvír?

VIZIPÓK Nem szoktam *(továbbra is egy szemközti szobaablakot fixál. Csóka követi a tekintetét).*

CSÓKA Szép lány; kár, hogy szöke. Én a feketéket szeretem. *(biztatólag, meleg hangon)* Miért nem írsz neki levelet? A csókám el is vinné neki...

VIZIPÓK *(szégyenlősen)* Nem tudok írni...

*Lentről kiabálás hallatszik, Máté, van itt valamilyen Máté? Egy nő keresi. A folyosóra kitódulnak egy csomóan, hangzavar támad: itt vagyok!, Én vagyok az! Rohanok! Csak hazudtam, hogy Bandi vagyok, bevallom, Máté a becsületes nevem. Horog kimegy a folyosóra, aztán visszaszól az ablakmélyedésben Vizipókkal beszélgető Csókának.*

HOROG Keres valaki, gyere gyorsan!

CSÓKA *(izgatottan)* Ki keres?

HOROG Na, siess már! Valami nő.

CSÓKA Nő? Engem? *(az inget már futás közben veszi magára, aztán a portára leérve, lihegve és megkövülten)* Rozi... Hogy kerülsz te ide? *(a portára leérkező Sipos dermedten, megbabonázva figyeli a szép cigánylányt)*

ROZI *(agyonázva, fején egy vizes tarka kendő, boldogan kerekedő fekete szemek, a madár örvendezve táncol Csóka vállán, aztán átrepül a lány fejére)* Feljöttem.

CSÓKA *(idegesen, elhessegetve a madarat a lány fejéről)* Azt látom. De minek?

SIPOS *(indulatosan)* Na, na, fiam! Miféle beszéd ez?!

ROZI *(tétován, elbizonytalanodva)* Azt mondtad, jöjtek fel, addigra szerzel magunknak helyet. Meg hogy szerzel majd munkát is addigra nekem. *(Gyengéden hozzábújik a fiúhoz, vállára hajtja a fejét)* Kedvesem, én édes kedvesem.

CSÓKA *(eltolja magától a lányt)* De hát mit csináljak én most itt veled? Az akkor volt, most meg most van! Nincs szemed? Én már más vagyok!

HOROG *(közben leérkezett a portára ő is; közelebb lép)* Mi van, tesvér?

CSÓKA *(karon fogva arrébb húzza a lányt, idegesen remegő hangon Horoghoz)* Hagyjál most.

ROZI *(síráshoz közeli hangon, próbál hozzábújni, az első néhány szavát Horog is hallja)* Azt mondtad, akármilyen lesz, mindig szeretni fogsz. Látod, a csóka is megismert! Ott feküdtünk a gyepen a csillagfényes ég alatt, és azt mondtad, az ivadékaid is haljanak meg, ha... Még lány voltam... *(kint vihar tombol, dörög és villámlik)* Tudod, mindig is félttem a vihartól...

CSÓKA *(kifordul a lány kétségbeesett öleléséből)* Egy fogad is hiányzik... Látod, mondom, nem vagyunk már ugyanazok! Válassz magadnak mást... *(Rozi halkán sír, kint nagyot dörren az ég, zuhog, mintha dézsából öntenék)* Mennem kell. *(érzi, ahogy lassan ellepi a verejték).* Van pénzed?

HOROG *(a szobájukba visszatérő Csókának)* Nem hoztad fel? A portástól megtehetted volna. Tele van a feje.

CSÓKA *(az ágyába bújva a fejére húzza a takarót)* Nem volt kedvem. Hagyjatok.

HOROG *(nem tágít, lehúzza a fejéről a takarót, csendesen, de számon kérő éllel)* Miért nem kell neked Rozi?

CSÓKA *(dacosan, de riadt hangon)* Mert nem kell. *(a sírással küszködve)* Ide hozzam fel, ide? Hogy lássa, ezt tudtam szerezni neki? Inkább meghalok...

HOROG *(olyan erővel markolja meg a fiú karját, hogy az feljajdul)* Úgy bántál vele, mint egy magyar mocsok. *(Felhúzza ülő helyzetbe)* Most mi lesz itt ebben a bazi nagyvárosban vele? *(vasmarokkal tartja, nem enyhül a szoritás)* Legszívesebben neked is kidekorálnám azt a gyönyörű pofádat... *(visszalöki a fiút az ágyra; hosszú csend, aztán mint aki elhatározásra jutott)* Holnap költözz el innen. *(hosszú csend; Horog némán áll Csóka feje fölött)* Holnap. És többet nem beszélünk. *(elmegy a saját ágya felé, már nem hallja, hogy Csóka az arcát a párnába nyomva zokogni kezd)*

## **Nándi néni 2.**

MUNKÁS1: Nándi néninek sosem volt gyereke, annak idején az anyja is azt mondta

NÁNDI NÉNI: Ne rontsd el az alakodat.

MUNKÁS2: Testvérei sem születtek

MUNKÁS1: A telep más gyerkeivel is alig volt kapcsolata

NÁNDI NÉNI: Úrilánynak számítász te közöttük, nem játszatsz azokkal a porban, pizokban fetrengő félcigány kölykökkel az utcán, udvaron.

MUNKÁS2: Nándi bácsi viszont népes családból származott.

NÁNDI NÉNI: Nem bánta volna, ha legalább egy fiúgyermek, egy fiúcska...

MUNKÁS1: Ez sokszor veszekedésbe torkolló téma volt közöttük.

MUNKÁS2: Nándi néni az anyai érzéseket saját maga nem tapasztalta meg,

MUNKÁS1: De persze ő is szerette, ha szerették, csak nem mutatta.

NÁNDI NÉNI: Hogy ez az esetlen, bamba, dadogós Vizipók mit akar? Folyamatosan itt sertepeltél.

MUNKÁS2: Még a végén megszereti.

MUNKÁS1: Hisz az anyja lehetne.

NÁNDI NÉNI: Anyja? Na, ez azért túlzás.

MUNKÁS1: Egyszerűen elképzelni sem tudta, hogy valaha a világra hozhatott volna...

NÁNDI NÉNI: Egy ilyen rakás szerencsétlenséget. Aki nyilván nem eszik rendesen, hiszen csak rá kell nézni, és még ki tudja, mi mindentől gyötrődik, mikor csak néz maga elé elmélázva...

MUNKÁS2: Lassan fedezte föl magában az új érzést, de ez nem a szerelem vágya volt.

NÁNDI NÉNI: Inkább sajnálat, szájalom.

MUNKÁS1: Azt viszont nem állhatta meg szó nélkül, mikor a fiú égő arccal, suttogva

VIZIPÓK: *(dadogva)* Egy olyan gumit

MUNKÁS2: Kért tőle.

NÁNDI NÉNI: Beetted a halat, mi?

VIZIPÓK: *(dadogva)* Nem, nem.

NÁNDI NÉNI: Hányas kell?

VIZIPÓK: *(dadogva)* Tessék?

NÁNDI NÉNI: Láttál te ilyet már egyáltalán?

MUNKÁS1: Nándi néni kivett egy kis dobozfélét

MUNKÁS2: A szekrénye hátsó zugából.

NÁNDI NÉNI: Tudod, hogy kell használni?  
MUNKÁS1: Vizipók ekkorra már fülig vörösödött  
MUNKÁS2: Mire Nándi néni pár szóval elmagyarázta, majd mint jó kereskedő  
MUNKÁS1: Akinél mindig a vevő az úr  
MUNKÁS2: Be is mutatta a satupad alatt a középső ujján.  
NÁNDI NÉNI: Eredj már, nesze ! És ne izgulj,, ne görcsölj, menni fog! Szereted vagy csak akarod?  
MUNKÁS1: A fiú beleharapott az alsó ajkába, s egyik lábáról a másikra állt.  
NÁNDI NÉNI: És ő?  
MUNKÁS2: Nándi néni aggódó szeretettel nézte még egy kis ideig a fiút, aztán sóhajtott. egy nagyot  
NÁNDI NÉNI: De vigyázz ám rá! Érted?  
VIZIPÓK: *(dadogva)* Értem. *(el)*  
NÁNDI NÉNI: Mert ha baja lesz, bárki legyen is az a lány, megbúbollak!  
MUNKÁS1: A raktárban meg kell becsülni a csendet.  
NÁNDI NÉNI: Igaz, a vasvázás polcok, mint megannyi emeletes ágy, meg-megremegnek, csak úgy, a semmitől is, sokáig zeng bennük a nap zaja, de ha két ember úgy dönt, hogy behúzódik ide és összeteszi, amije van egy ilyen vékony deszkán, az maga a boldogság. A nő teste némi vonakodás után, be tudja fogadni a férfit bármilyen körülmények között.

### Harmadik jelenet

*A Szabadság étterem kerthelyisége. Tánczenekar, táncoló párok. Az egyik asztalnál a félig már részeg Kelemen, Kapocsi és Hujdár, valamint a belediktált egyetlen féldecitől erősen szédülő Vizipók, aki aggódva gyűrögeti a maradék pénzét a zsebében. Hagymás rostélyos rendelnek – Vizipók azt mondja, nem éhes –, és addig is még néhány sört. Salátát is kérnek hozzá. Később Kelemen kijelenti, hogy enne még egy pirított májat, de egyetlen falat sem megy le a torkán, ha nem ihat egy pohár bort előtte.*

KELEMEN *(odafordul a fiúhoz; emelt hangon, ünnepélyesen)* Nagy nap ez az életedben, fiam! Ehhez képest lehetnél egy kicsit élénkebb is. Azt hinné az ember, temetésre mész. Pedig ez az élet leggyönyörűbb napja. Ismertem egy embert, aki az első alkalommal elharapta és lenyelte a nyelvét. *(A pirított máj kivillázása közben int a pincérnek)* Vörös pezsgő nélkül nem ünnep az ünnep, ezt jól véisd az agyadba, fiam!

*Megisszák a pezsgőt, aztán fizetésre kerül sor. Vizipók nem is érti pontosan, mennyit mond a pincér, Kapocsi megismétli, a fiú az összeg hallatán rosszul lesz, zúgni kezd a füle. Nyöszörögve teszi ki az asztalra az utolsó, teljesen összegyűrt bankjegyet. A pincér türelmesen vár.*

HUJDÁR *(színtelt kétségbeeséssel)* Ez kevés. Most mi lesz? *(tettetett tanácstalansággal Kelemenre, aztán Kapocsira néz.)*

KAPOCSI Gondolom, le kell majd dolgozni. Addig nem mehetünk haza. Vagy két hétig. Nahát, ezt a szégyent! *(háttal fordít Vizipóknak; öntudatosan)* Az én családomban az ilyen dolgok ismeretlenek!

HUJDÁR Így jár, aki korpa közé keveredik! *(elfordul, mint aki nem is hozzájuk tartozik)*

*A pincér várakozóan Kelemenre néz.*

KELEMEN *(széttárja a karját)* Hát akkor jöjjön, aminek jönnie kell! Így jártunk. *(a pincérhez)* Hozhatják a bilincseket. Ez van. A fiatalúr meghívott bennünket. *(Nem bírják tovább, felröhögnek pukkadozva, Kelemen fizet, aztán az asztal végén megsemmisülten ülő fiúhoz fordul bátorítólag)* Majd megadod holnap. *(Részeg, nehezen tápáskodik fel a székről, csakúgy, mint a másik kettő)* Mennünk kell, későre jár. Megyünk a nőhöz!

HUJDÁR *(a fiúhoz fordulva, megnyugtatólag)* Nincs messze. Csak megyünk itt egy kicsit, aztán átúszunk egy tavat, megmászunk egy hegyet, és máris ott vagyunk.

VIZIPÓK *(reszket keze-lába; nevetni próbál)* Vi-viccelni tetszik. *(Aztán hosszú csönd után, maga elé, halkán, de közben megy velük tovább)* Ne-em megyek. *(Egy sötét parkhoz érnek, csak a cigarettáik parázslanak; aztán Kelemen hirtelen megáll, a sötétbe mutat)*

KELEMEN Várjatok csak! Aha, ott van! *(a fák felé mutat)*

VIZIPÓK *(elgyengülve megmarkolja Kapocsi kabátját, abba kapaszkodik)* Ho-ho-ho!

HUJDÁR Ott, te lüke, nem látod? *(Ő is a fák felé mutat)* Ehhez ám kemény férfi kell, fiam! Na, akkor mi megyünk is.

*Eloldalognak, az egész testében remegő Vizipók magára marad az alig kivilágított, sötét parkban. A sötétből lassan, ahogy a szem hozzászokik, egy márvány-talapzaton ülő női akt-szobor bontakozik ki.*

## **Negyedik jelenet**

*Helyszín az üzemcsarnok, a szokásos reggeli gyülekezés, mint az első jelenetben. Mindenki tud már mindent, csoportokban pukkadoznak a melósok a röhögéstől. Molnár a tükör előtt áll, Kapocsi fennhangon meséli a történetet. Hujdár lép be a művezető testtartásában, vele csaknem egy időben Kelemen rettentő másnaposan, begyógyult szemmel érkezik. Csóka az egyik sarokban ül elvonultan, a földet piszkálja egy fadarabbal, aztán feláll, mint aki döntésre jut és kimegy. Az ajtóban az érkező Siposba fut bele.*

MOLNÁR Mindenki hülye, aki ilyen helyen dolgozik, én is. *(Elmélázva)* Hogy lehetek én ilyen szép, mikor mindenki olyan csúnya? Szeretem ezt a bűdös kölyköt! *(Vállon csókolja magát)*

HUJDÁR *(csípőre tett kézzel, a művezető modorában)* És a szocializmus? Tán én fogom felépíteni? *(váratlanul saját hangjára vált)* Vagy az most már tárgyaltan? De akkor innentől mi a rossebet fogunk építeni? *(gúnyosan)* Van itt annyi okos ember, megmondaná valaki?

SIPOS *(Csókához)* Mi van veled? Elkéstél. Mi az istent csináljak én most veled? A testvéredék azt mondják, hogy nem akarnak veled dolgozni. Összeszedték a szállón a motyódat is. Nem akarnak beszélni veled.

CSÓKA *(zaklatottan)* Sipos bácsi, nagyon látszik énrajtam, hogy cigány vagyok?

SIPOS *(meghökkenve)* Mi van? Hogy? Ez meg hogy jön most ide?

CSÓKA *(felhevülten, csillogó szemekkel, mint aki lázas)* Ember vagyok én? Ember vagyok én egyáltalán? *(kirohan az ajtón, aztán a gyárkapun az eső áztatta utcára)*

KELEMEN *(nem foglalkozik senkivel, a halántékát dörzsölgeti rettenetes másnaposságában)* Ne szóljatok hozzám máma, mert pont ilyen hangulatban öltem meg egy teljesen ártatlan embert negyvenkilencben. *(A villanyszerelőkhöz imbolyog. Közben megjön Vizipók, arca sápadt, szemei karikásak. Kitörő röhögés fogadja, a fiú is elmosolyodik, előre megy az irodáig, szembefordulva mintegy az egész műhellyel. Nem reagál a kötözkedésre, nem válaszol senkinek.)* Van egy kis áramotok fizetésig?

MOLNÁR *(szolgálatkészen)* Azonnal! *(Felkötí a drótot a tápegységre)* Bekapcsolni! *(Kelemen rácsap, ahogy szokta, aztán hörögve elteriül holtan a betonon.)*

VIZIPÓK *(keze a kapcsolón; a kapcsoló 380 voltos állásban; kipirult arccal)* Vi-vi-vizet ne tessék inni.

*Evvel egyidejűleg Csóka megérkezik a teljesen üres munkásszállóra. A kapuban megáll, hirtelen a vállán kiterített szárnyakkal billegő madárra csap.*

CSÓKA Hess! Eredj innen, hess! *(a madár minden egyes kézmozdulatára felszáll, köröz egyet, aztán visszatül a vállára. Újra és újra elkergeti, végül sikerül ököllel eltalálnia. A madár lefordul az ütésről a válláról a földre, szökdel mellette egy darabig a járdán, mint aki nem érti, aztán elrepül. Csóka imbolyogva esik be a munkásszálló ajtaján)*

PORTÁS *(meglepődve néz fel az asztaláról, amin egy nevekkel, szobaszámokkal teleírt kockás füzet, egy a keresztretjétnynél kihajtott Füles újság, és egy befőttes gumival átkötött Sokol rádió található)* Hát te? Részeg vagy? Hogy a búbánatba kerülsz ide? És hol van a madár? Még el se nagyon kezdődött a műszak... Hogyhogy itthon vagy?

CSÓKA *(kedvesen)* Jó reggelt, Sanyi bácsi. Nincs anyag, nem volt mit csinálni. *(vállat vonva)* A madár meg elmaradt valahol. Hogy van? Mit csinál?

PORTÁRS *(csodálkozva a teljesen szokatlan érdeklődésén)* Csak úgy elvagyok. *(Gyanakodva, mint aki rosszat sejt)* Nekem azt ne mondd, hogy nem volt mit csinálni, régi motoros vagyok. Csak megrokkantam, de nem lettem hülye. Veled valami baj van. Sápadt is vagy, meg olyan felhevült, zaklatott. Ismerem az ilyet. Láttam annyi sok év alatt a fajtádból eleget. Nem szokott jó vége lenni, ha valakin ilyen az arckifejezés.

CSÓKA *(közelebb hajolva, bizalmasan)* Ha ilyen okos, akkor azt is biztos meg tudja mondani, mit szoktak egy nőnek írni.

PORTÁS Egy nőnek? *(elképedve, mint aki erre aztán tényleg nem számított)* Leginkább semmit. Nem szoktak írni nekik. *(Erősen gondolkozik, töpreng tovább, mint aki mégsem adja fel)* Hát, olyasmit, hogy... szeretlek, gondolom... Azt lehet kétszer is, teljen a papír. *(lelkes lesz)* Igen! Szeretlek. Abból nagyobb baj nem lehet... *(kijózanodva, prózai tényszerűséggel)* De nem volt errefelé ilyenre még precedens.

CSÓKA *(kibukik belőle, mint aki nem tudja magában tartani)* Sanyi bácsi, miért nem szeretik az emberek a cigányokat?

PORTÁS *(felindult lesz ő is)* Miért, engem ki szeret? Még az úristen se, láthatod. Akkor meg? És a többit? Sipost? Hujdárt? Kapocsit? Kelelent? Őket tán szereti valaki? Na, ugye. *(Csend, aztán nyugodt hangon, érzelemmentesen)* Nem csuktad be rendesen az ajtót. Huzat lesz. Ne beszélj ennyi hülyeséget, te gyerek. Miért kell elmenned? Azt mondták, el kell innen menned... *(A fiú nem válaszol, majd hirtelen futni kezd felfelé a lépcsőn)* Csóka! Hova még? Nincs már fönt semmi, összepakolták ebbe a batyuba reggel a cimborák! *(elővesz egy vállkendőbe gyűrt pakkot)*

CSÓKA *(felszabadultan)* Gyűjtsa meg, Sanyi bácsi! Csak felugrok egy percre, s már itt sem vagyok!

*Belép lihegve a 825-ösbe, az egyik szekrényből elővesz egy tompa hegyű, szétrágott ceruzacsonkot, papírt keres. Végül az egyik szekrényből kivesz egy darab romlott disznósajtot, visszateszi, csak előtte leveszi róla a csomagolópapírt. Kisimítja az asztalon, rágni kezdi az apró ceruzát, próbálgatja, fog-e a zsíros sajt papíron, majd hosszú töprengés után írni kezd: „Te szőke lány ott szembe! Szeretlek! Vizipók!” Elégedetten hátradől, elolvassa még egyszer, odaviszi ahhoz az ablakmélyedéshez, ahol Vizipók egész estén át tanyázni szokott, leteszi, hogy biztosan megtalálja majd. Csak azt sajnálom, dűnnyögi magában elérzékenyülve, hogy a csókám már nem viheti át neked... Feláll, mint aki kijózanodik, körbenéz a koszos szobán, a tűzlépcsőn felszalad a munkásszálló tetejére, leül a lapos tető szélére, nyolc emelet mélységbe lógatva a lábait. Odalent egy nagyváros nappali nyüzsgése, aztán valami fekete villanás, suhanás – valahonnan a madara repül a vállára hirtelen. Csókám, kismadaram, kiált boldogan, a madár fejéhez dörzsöli az arcát, simogatva a szárnyait. Aztán a csóka elröppen néhány métert, köröz szabadon, mint a szél, s hívogaton, a fiú felállva utána, aztán újra, játszanak, a fiú nevet, kitárja karjait, mint a madár a szárnyait, köröznek, ívelnek, forognak önfeledten, aztán a csóka rikkantva oldalra röppen, ki, a végtelenbe, a fiú utána, boldog kiáltását a mélybe magával viszi.*

### **Nándi néni 3.**

NÁNDI NÉNI: Na, mi volt?

VIZIPÓK: *(dadogva)* Jó volt. Tetszik tudni, már felvettem előre, nehogy majd akkor... meg is fürödtem... és szóval...

NÁNDI NÉNI: Szóval?

VIZIPÓK: *(nem dadogva)*: Eljött. *(dadogva)* Úgy örültem! Boldog voltam! És vigyáztam is rá, nem lett semmi baja *(előveszi a zsebéből a gumit)*, vissza tetszik venni?

NÁNDI NÉNI: Egész életemben a nagy szerelemre vágytam, de soha nem találtam meg, azért vagyok itt, mondtam Nándinak egyszer, erre ő: te egy igazi nagy baszásra vágytál, nem a szerelemre, azért vagy itt. A Voláre volt a kedvencem, aztán a Kome primá, az Íjo szonó íjó. Az emberi kapcsolatokban vannak szavak nélküli gesztusok, amolyan finom jelzések is... csak egyszer vett volna nekem egy magnót, hogy hallgathassam, de nem. *(megsimogatja a fiú arcát)* Érted te egyáltalán, miről beszélek? Nem, mi? Nesze, igyál, most kapsz egy egész kupicával.

## Ötödik jelenet

*Az üzemcsarnok bezárt ajtaja előtt gyülekezik munkakezdekskor a brigád. Tétova tanácstalanság, riadt tekintetek, kényszeres, erőltetett viccelődések. Mivel nem tudnak bejutni, a legtöbben reggelizni kezdenek. Szokatlan, hosszú csendek; mikor valaki köhögni kezd, egyszerre kapja fel a fejét rémülten a brigád. A legtöbben Siposra néznek várakozással, hátha mond ebben a helyzetben valami okosat, végül is azért brigádvezető.*

SIPOS *(vonakodva, nem szívesen szólal meg, bizonytalanságát kioktató, emelt hangsúlyokkal kompenzálja)* Most mit néztek? Már a múlt héten megmondták világosan, hogy elsejétől nincs munka. Hallhatta, aki nem süket. És ma mi van, tudatlanok? Véletlenül épp elseje! *(gondterhelten öszes hajába túr)*

HUJDÁR *(csípőre tett kézzel, a művezető modorában, de most nem röhög senki)* És a szocializmus? Tán én fogom felépíteni?

DEÁK *(erősen spicces, füle előtt kagylót formál a tenyerével)* Tessék? Hogy nem lesz munka? Egyáltalán?

SIPOS *(idegesen)* Most nincs, majd lesz. Ezelőtt is volt néhány nap, amikor le kellett állnunk, mert nem vette át a szállítmányt a külföldi megrendelő a rengeteg selejt miatt, amit előállítottatok. Nem? Azután átvette megint.

DEÁK *(röhögve)* Pedig az a szállítmány is selejtet tartalmazott... Uraim, úgy tűnik, mi el vagyunk bocsájtva, azon kell gondolkozzunk, hogyan tovább. Én mindenesre be fogok rúgni, abból nem lehet baj, ha van munka, ha nincs. *(Hirtelen megkomolyodva közel hajol Siposhoz)* Testvér, hadd menjek veled. Oda, a faludba. Cselédnek. Majd simogatom a rucát, kiganézok, meg mindent, amit kell... Nincs senkim, semmim, hova is mehetnék...

SIPOS *(Deákra förmed dühösen)* Csak az kéne... Nem maradnál csendben? Olyan okos vagy, mint egy kínai! Miért nem te vagy itt az igazgató? *(félre)* Közben meg azt nem tudja, mit tanított addig a napig, amelyiken végleg eltekintett értékes közreműködésétől az iskola...

DEÁK *(büszkén, önérzetesen)* Kikérem magamnak! Történelmet! *(elgondolkozik)* Nem: matematikát! *(elbizonytalanodva)* Biztosan fel van írva valahol. Akit érdekel, keresse meg. Engem nem.

KAPOCSI *(flegmán)* Ahhoz képest, hogy reggel van, a tanár úr már beseggelt, mint állat... De az még hagyján, csak legalább ne volna ilyen bűdös. *(Deákhoz fordul, gúnnyal)* Akkor mosdott utoljára, amikor kirúgták az iskolából, nem tudná már megmondani, miért. Meg amikor elvált tőle a felesége, már nem tudná megmondani, miért, és egy életre szólóan berúgott...



DEÁK *(önironikus, megjátszott öntudattal)* Voltam én is tiszta és szép, minden fogam megvolt, még arra is vigyáztam, hogy a járda közepén menjek, egyenesen!

KAPOCSI *(maró gúnnnyal)* Egyenesen! Na, az szép lehetett!

DEÁK *(meglepően artikuláltan)* Ilyen környezetben csak így lehet élni, mint az állat. Ide valók vagyunk, összedülő gyárba, olajszagba, árokba, mocsokba, földbe. *(Elővesz a munkás-zubbony zsebéből egy kisméretű kockás füzetet, Sipos felé nyújtja)* Legalább ezt tedd el, ha már nem mehetek veled. *(A többiekhez)* Szétrohad körülöttünk minden, meglátjátok, hamarosan. Vidám pillanat lesz. A törmelék és a sár mindenkit maga alá temet.

SIPOS *(befejezve a reggelit, bele se néz, elteszi a füzetet)* Beszélsz ismét összevissza. Majd érted jönnek a nagy autóval megint, s úgy jössz vissza, gumibot-nyomokkal a testeden... Na, jó, emberek, akkor máma az lesz, hogy rendet csinálunk itt az udvaron. Fölsöpörjük, felocsoljuk, amire sosem jut idő.

HUJDÁR *(felháborodva)* Majd azt fogok pont! Udvart söpörni. Vénségemre. Hogy kiröhögjenek. Söpörjön a két cigány!

HOROG Minek? Nem tetszettek még felfogni, hogy ki vagyunk rúgva? *(Siposhoz fordul)* Maga meg még mindig lelkesedik! Mire veri itt magát? *(a többiekhez)* Nem látta az öcsémet valaki? *(Nem jön válasz, lassan szedelőzködik a brigád, Sipos magára marad. Elmossa a kint felejtett szerszámokat, bezárja az udvari bódéba őket, a kulcsát zsebre teszi és elindul hazafelé a munkásszállóra.)*

*A munkásszállón óriási káosz, jövés-menés, felfordulás. Porta sincs már, csaknem az összes szoba üres, a folyosón bútorokat tologatnak mindenhol, pakolnak, falakat bontanak, festenek. Elsejével eladták a szállót, megszűnik, irodaházzá alakítja át az új tulajdonos. A felesleges dolgokat a jórészt ittas kiköltözők egyszerűen kidobálják az ablakon, vagy meggyújtják a szobában és a folyosón. Minden emeleten törnek-zúznak, beverik az összes tükröt, ablakot. A vízcsapokat kicsavarják, a csonkot bedugják takaróval, ronggyal, a legutolsó villanykörtét is kitekerik, elviszik. A hazatérő Sipos rémülten néz körül, alig jut át a szemétkupacokon a liftig, törmelékeken. Belép a szobájukba, a lehúzott ágyon horkoló Deákon kívül már mindenki kiköltözött. Körbenéz, le sem ül, leveti a munkásruhát, civilt húz, megfésülködik. Úgy dönt, bemegy a központba, első kézből tájékozódik – kötelessége, mégiscsak brigádvezető.*

*A központban ugyanolyan káosz, felfordulás, mint a szállón. Jövés-menés, átépítés, festés, iratok madzaggal átkötve a linóleumon. Sipos felmegy az emeletre a síthalmok között a tervosztályra, Gombos elvtársat keresi, de azt mondja egy lány neki, hogy itt már nincs tervosztály, Gombos elvtárs a többiekkel a földszinti ebédlőben lehet. Az egyik asztalnál színes dossziék, átkötött irathalmok, cserepes növények mögött felfedezi Gombost, ahogy meredten maga elé bámulva cigarettázik.*

GOMBOS *(felemeli tekintetét az asztal lapjáról, észreveszi a közeledő Sipost)* Mi van, Sipos elvtárs? Maga még itt van? *(kezet fognak)* Na, üljön le, ha tud.

SIPOS *(nagy levegővel)* Azt akarom kérdezni, hogy akkor most mi lesz? Az alapszervezettel, a párttagokkal. Mi is megyünk? Mindenki?

GOMBOS *(mélyen megszívja a cigarettáját, lepöcköli a hamut, elnyomja a csikket, hosszú percekig dörzsölgetve a hamutartó alján)* Hát, igen. Ezt ki kellett volna hirdetni. *(pakolgatni kezdi az előtte fekvő iratokat)* Azt sem tudom, mi hol van ebben a felfordulásban. *(Legyint)* Na, mindegy. Hogy is van? Akkor ugye megy maga, Kapocsi, meg Molnár. Más nem, ugye? Vagy a többi már el is ment?

SIPOS Nem tudom. *(hosszú csend, majd egész halkán)* Gombos elvtárs, nem lehetne itt maradni valahogy? Mégiscsak párttag vagyok, a munkám ellen sem lehetett kifogás a huszonnégy év alatt, van kiváló dolgozó kitüntetésem...

GOMBOS *(közbevág)* Sipos elvtárs, higgye el, én mindent megtettem a maguk érdekében, elmentem mindenhová, de nem és nem. Egyszerűen megszűnik a részleg, feloszlik a brigád. *(elgondolkodva, pátosszal)* Maguk elmennek, lehet, hogy holnap én is, oda, ahol nagyobb szükség van ránk, kommunistákra. Mert most még nagyobb szükség van ránk, higgye el nekem!

SIPOS *(remeg a hangja)* Én még nem kértem soha semmit... *(beletúr az ősz hajába)* Otthon az építkezés végén vagyunk, nagyon kellene a pénz.

GOMBOS *(feláll, Siposhoz lép, hátra veregeti)* Na, nem féltem én magát. Úgy legyen öttalálatosom, ahogy maga két nap múlva már valahol dolgozni fog, ha leszámol itt.

SIPOS *(elkeseredik)* Most lettem volna húszéves párttag... huszonnégy éve itt dolgozom...

GOMBOS *(nagy hangon, biztatólag)* A párttagság mindenütt érvényes! Meg a munkaviszony is! Ez országos, Sipos elvtárs! Maga mindent megkap, ami jár. És munka is van ebben az országban, ajjjaj! Ajjjaj! De még mennyi!

SIPOS *(tétován)* Akkor most mit csináljak? Nem lehetne, Gombos elvtárs, a karbantartókhoz átmenni valahogy?

GOMBOS *(egy pillanatnyi gondolkodás nélkül)* Sajnos nem. Onnan is mennek. Legelőször onnan is a vidékiek. Egyébként is hol akarna lakni? Nem vette még észre, hogy a szálló is megszűnik?

SIPOS *(továbbra is bizonytalanul)* Értem... És akkor a tagkönyv... leadjuk, vagy...

GOMBOS *(közbevág)* Nem, dehogy! Itt van magánál? *(Sipos a zsebébe nyúl, átadja neki, Gombos belelapoz)* Na, lássuk csak. Látom, maga rendben van a tagdíjjal. *(eltöprengve)* Várjon csak, ki kellene jelenteni innen, mivel az alapszervezete megszűnik... *(körülnéz, az ebédlőben, mintha valaki segíteni tudna)* Várjon csak! Irénke sincs már, meg az egész nyilvántartás... *(nagyot sóhajtva)* Na, hagyja itt. Nem is, én ezt most visszaadom magának. *(a hangja magabiztossá válik)* Most, hogy elmegy..., szóval, ahová megy, ott jelentkezik az ottani alapszervezetnél, és ott beírják a kijelentést is, meg a bejelentést is. *(határozottan, katonásan)* Három napon belül!

SIPOS *(halkán)* Addig haza se érek... a Nyírségben lakom.

GOMBOS *(tenyerével a homlokára csap)* Ó, persze, de hülye vagyok! Nem három, miket is beszélek: nyolc napon belül! Igen. Így nem szűnik meg a folytonosság. Nyolc napon belül,

ahová kerül! Ott tudni fogják, mi a teendő. *(kezet fognak)* Sipos elvtárs, én bízok benne, hogy maga mindenhol megállja a helyét, ahogyan itt is megállta. *(A vállát veregetve előzékenyen az ajtó felé tereli. Sipos kilép az ebédlő ajtaján, azonnal eltéved, kérdezősködik, de alig áll meg miatta valaki. Az üzemi párttitkár irodáját keresi. Leizzadva, kopogás nélkül nyit be, valósággal feltépi az ajtót, amin már nincs névtábla. Bent csak a testes, gömbölyded, erősen kisminkelt, joviális, idős titkárnő tartózkodik, dobozokba pakolja épp az íróasztala tartalmát.)*

ICUKA *(összecsapja a kezét)* Sipos bácsi! Szörnyet halok, úgy megijeszt. Mi ütött magába?

SIPOS *(dúlva-fúlva, csapzottan, lihegve)* Csendes elvtársat keresem.

ICUKA Milyen ügyben? Csendes elvtárs ma már nem lesz bent, de lehet, hogy holnap se: láthatja, teljes itt az örület. Tiszta bolondok háza. Átszervezés... Én is már csak hírmondónak vagyok itt bent, azt se tudom, hogyan lesz ezután. Maga is elmegy? Iszik egy korty konyakot? *(a választ meg sem várva két feles pohárba konyakot tölt)*

SIPOS *(röstelkedve)* Hát, tulajdonképpen hogy nem tudna-e tenni valamit, pár évem van a nyugdíjig, hátha volna valahol egy hely...

ICUKA *(felnyerítve legyint)* Csendes elvtárs per pillanat örül, hogy lyuk van a seggén és szelel. Tudja maga, hányan keresték meg evvel? Volt itt már majdnem mindenki, de nem tud csinálni semmit, csak kiabál, hogy be ne csináljon. *(Sipos kezébe adja az egyik poharat, hozzá koccintja a sajátját)* Na, isten-isten Sipos bácsi! *(biztatólag)* Igyon, legalább én is iszom. Ha már haza nem vihetem.

SIPOS *(lehajtja a felest, Icuka íróasztalára támaszkodik fenyegetőleg)* Kerítse nekem elő Csendes elvtársat, Icuka, mert nem tudom, mit csinálok! Értse meg, beszélnem kell vele!

ICUKA *(nyugtatni próbálja)* Jól van, jól van, fejébe szállt a konyak? Kér még egyet? *(Sipos fenyegetően közelebb hajol, erre felveszi a telefonkagylót, vastag ujjáival tárcsáz)* Nem? Kár. Nekem is jólesett volna még egy nyelet. De ha nem: nem. Nem erőszak a disznótor. *(A telefon kicseng, valaki felveszi)* Halló, ki vagy? Porcsinné? Lelkem, hol a Csendes? Na, kerítsd elő, aranyom, tüstént, meggy hozzá valaki. Igyekezz, szívem, az illető nagyon zaklatott. Az irattárban? Puszillak, Ica voltam, pá, édesem, köszike.

SIPOS *(meghatottan)* Tudja mit, Icuka! Mégis adjon még egy pohárkával. *(Icuka tölt neki, felhajtja, Icuka az üveget kezében tartva készületben áll)* Isten áldja, Icuka. *(Elcsuklik a hangja)* Áldja meg az isten magát.

ICUKA *(szeretettel, részvétellel, mégis keményen)* Most mit van úgy oda? Szedje össze magát. Ezeket sajnálja? Az én apám Tito alatt szolgált, az itt most rendet csinálna. Nekem elhiheti. Csakhogy még idejében felakasztották. Na, csitt! Most már menjen, jó? Pá. *(Meghúzza a konyakosüveget, megszédül, megkapaszkodik az asztal lapjában, Sipos erősen sántítva kiviharzik az ajtón, lemegy egy emeletet, belép az irattárba).*

CSENDES *(csodálkozva emeli fel a papírokból a fejét)* Sipos elvtárs? Na, mi a helyzet, Sipos elvtárs? Azt hittem, valaki más jön, hogy a titkárnő ideszólt. Hogyhogy ide vetődött? Ide fújta a keleti szél?

SIPOS *(lihegve belevág)* Csendes elvtárs, arról van szó, hogy nekem felmondtak. Illetve hát megszűnik a részleg, vagyis hát szélnek lett eresztve a brigád... *(belezavarodik)*

CSENDES *(mintha értené)* Aha. *(hosszú csend, egymást nézik)* És?

SIPOS *(kérlelő hangon)* Csendes elvtárs, munkásör vagyok, mit kell ilyenkor csinálni?

CSENDES *(fásult közönnyel)* Ja, értem már. Üljön le! Mondja csak el még egyszer, röviden.

SIPOS *(türelmetlenül)* Nem tudom, mit kell ezen annyit elmondani, szélnek eresztették a brigádot, én meg munkásör vagyok.

CSENDES *(értetlenül)* És? Mi van akkor?

SIPOS *(egyre idegesebben)* Hát, azért jöttem, hogy maga a szakaszparancsnokom, mehetek világgá, vagy hogy van ez?

CSENDES Mi hogy van? *(dülledt, vérekes szemekkel nézi)* Tényleg nem értem. Kikérő kell, igazolás, vagy mi a boldogságos Szűzmaria?

SIPOS *(meredt tekintettel néz vissza rá, hosszú csend, aztán megköszörüli a torkát)* Magát is elküldték, Csendes elvtárs?

CSENDES *(megint nem érti)* Engem? Nem. Miért küldtek volna?

SIPOS *(rekedten)* Csak úgy kérdeztem. És ha elküldenék, mit csinálna? Leadná a ruhát, fegyvert, meg mindent, és kihúzná magát a névsorból? Vagy hogy? Járjak fel ezután majd Szamosrétről szolgálatba meg a gyakorlatokra?

CSENDES *(úgy néz rá, mint egy elmeháborodottra)* Szamosrét... Az hol van? *(nem vár választ)* Mi baja van, nem mondaná meg? *(felkiált, mint aki megvilágosodott)* Ja, értem már! Magát ki kell vezetni a létszámból!

SIPOS Hát ez az, de most már hagyja, majd lesz valahogy. *(Elindul az ajtó felé, hátra se néz)* Minden jót kívánok. *(Becsapja az ajtót maga mögött. A csaknem teljesen üres munkásszálló néptelen portáján belefut a művezetőbe.)*

MŰVEZETŐ *(csipőre tett kézzel, indulatosan)* Na, végre, hogy méltóztatott előkerülni, drágalátós Sipos úr! Nem kell a pénze? Meddig kell maguknak könyörögni, hogy vegyék fel a fizetésüket? Már csak maga van, meg Deák. Hol van Deák? A munkaruhát leadta?

SIPOS *(dühösen)* Hol adtam volna le? Kinek?

MŰVEZETŐ *(a fejét csóválva)* Napok óta tudják, de nem törődnek maguk semmivel. Csak az ital, ahhoz van eszük! *(közben a pénzt számolja)* Na, itt van, számolja meg és írja alá. *(egy papírlapot tol elé)* A munkaruhát levontam belőle. *(Sipos át akarja adni neki a szerszámos bódé kulcsát, de a Művezető eltolja a kezét)* Addig szarakodtak, míg letolta a dózer a szerszámos bódét komplett... De törődnek is maguk avval, ami nem a maguké!

SIPOS Már engedelmet, nekünk senki nem mondta, hogy...

MŰVEZETŐ *(közbevág, a mellét döngeti ököllel)* Én magam jártam végig a szobákat. Hol voltak?

SIPOS *(halkan, de keményen)* Dolgoztunk, kérem. Még tegnap is dolgoztunk. Deák meg én.

MŰVEZETŐ *(legyint)* Az a baj, hogy mindig csak isznak, nem figyelnek oda senkire. Na, itt a munkakönyve is, fogja. *(Átnyújtja Siposnak)* Legkésőbb holnap estig el kell hagyni a szállót. Ezt most érti? Vagy megint be van lötytyintve? Ahogy így elnézem...

SIPOS *(kemény hangon)* Hát, maga engem itt nem sokszor látott részegen, hacsak maga nem volt részeg. De ha részeg voltam, akkor kellett volna elküldeni, nem most. Csakhogy akkor még kellett mindenki. Részegen is. Minden jól. *(elindul a lifthez)* Akkor most már rendben vagyunk...

MŰVEZETŐ *(sürgetve)* Rendben, mindennel, csak menjenek. Deákat küldje majd le!

SIPOS *(rezignáltan)* El tudtam volna úgy is képzelni, hogy valaki huszonöt év után köszön az embernek... *(Felmegy a lifttel, belép a szobájukba, Deák az ágyában fekszik felvágott erekkel, egyik karja lelóg az ágyról, alatta hatalmas vértócsa, az ágynemű, a ruhája is csupa vér. Mellette egy papír, ráírva nyomtatott kajla nagybetűkkel: TÖRTÉNELEM!)*

## Hatodik jelenet

*Vonatfülke. Sipos kezében egy csaknem teljesen üres félliteres cseresznyepálinkás üveg. Egy férfi ráköszön, hazafelé?, kérdezi, de nem ismeri az illetőt, inkább úgy tesz, mintha aludna. Becsukott szemmel tegnap óta állandóan Deák kivérzett, halott testét látja, felfordul a gyomra, érzi, hányni fog. Kimegy a vécére, de nem jön semmi, csak nyál és könny az erőlködéstől. Hogy halhat így meg egy ember, suttogja maga elé. Megnézi magát a tükörben; önnön látványa megijeszti. Mi az isten van velem, gondolja, mintha rajtam lenne a ríhatnék örökösen. A kupéba visszatérve alaposan meghúzza az üveget, az utastársa mosolyogva nézi.*

UTAS *(tétován, derűsen méregeti)* Nem Sipos maga Szamosrétről?

SIPOS Még nem. Majd ha hazaérünk. *(Kiissza a maradékot a pálinkás üvegből, majd ismét becsukja a szemét, mint aki befejezte, és aludni készül)*

UTAS *(már biztos a dolgában)* Én ismerem magát, pedig nagyon megöregedett.

SIPOS *(mogorván, barátságatlanul)* Na, akkor örüljön neki, és maradjunk ennyiben.

UTAS *(készülődik a leszálláshoz)* El ne aludjon. A következő már a maga faluja.

*Egy félig kész családi ház, már bevakolva, de még nincs lefestve. Bemegy a sarkig kitért bejárati ajtón, a szobában egy fiatalos férfi áll négykézláb gatyában, a hátán lovagoltatja Sipos fiát. A felesége a konyhában tesz-vesz.*

SIPOS *(enyhén ittasan, aránytalanul hangosan)* Jó napot! *(hosszú, döbbent csend)*

TIBI (*megrémülve, halálra váltan*) Sipos bátyám!

ESZTIKE (*leejt egy tányért, bejön a szobába; mint aki nem hisz a szemének*) Géza! (*szörnyülködve*) Hogy nézel ki? És hogyhogy... Miért nem írtad meg, hogy jössz..., (*visszamegy a konyhába*) Most mit adjak?

TIBI (*leveszi a hátáról a gyereket, felpattan; Siposhoz*) Na, jöjjön beljebb, ne álljon itt!

SIPOS (*úgy tesz, mint aki most ismeri fel a férfit; a feleségéhez fordulva*) Ez meg a Tibi. A szomszéd.

TIBI Az hát. Azt hittem már, nem akar megismerni... (*magyarázatképpen*) Tápot hoztam Esztikének.

SIPOS (*továbbra is a feleségéhez fordulva, ügyet sem vetve a szomszédra*) Mi az, nincs mit enni? Már tápon éltek? (*néma csendben állnak, nem nevet a viccen senki*)

ESZTIKE (*zavarában sűrög-forog*) Szalonna van, vagy süssek tojást? Mi már ettünk...

SIPOS Mindegy az, hogy mi, csak hozzál valami ennivalót. (*a fiához fordul, magához húzza*) Hogy vagy, fiam? Kisfiam... (*a gyerek rémülten ellenáll*) Mi az, félsz tőlem?

ESZTIKE (*indulatosan*) Persze hogy fél, mit csodálkozol... Úgy nézel ki, mint egy hadifogoly! (*szemrehányóan*) Így jöttél végig a falun?

SIPOS (*felcsattanva*) Hát hogy jöttem volna? Hogy a picsába jöttem volna máshogyan?! (*emelt hangon, daccal, önérzettel*) Tudják azt itt Szamosréten, hogy én ki vagyok!

ESZTIKE (*lesajnálva*) Az biztos. (*kenyeret, szalonnát vesz elő*)

SIPOS (*meg sem hallja*) Szép ez a konyha. Mikor csináltattad a lambériát?

ESZTIKE (*elpirulva*) Tibi csinálta... Sokat segít. Itt vagyok magamra, tudod nagyon jól, az építkezésnek meg csak haladni kell.

TIBI (*kényelmesen elterpeszkedik a széken, mint aki otthon van*) De hát kész volt már a múltkor is, mikor itthon tetszett lenni.

SIPOS (*oda se fordul, rá se néz*) Lehet. Nem emlékszem rá.

ESZTIKE (*felcsattan*) Nem emlékszel, persze, mert akkor sem voltál magadnál! De nem meglepő. Nemigen jöttetek a sok-sok év alatt józanon haza...

SIPOS (*enni kezd, de egy falat után eltolja az ételt*) Van valami innivaló? Olyan rossz a gyomrom valahogy... (*körbenéz, mint akinek valami eszébe jutott*) Hol van a kutya?

TIBI (*szolgálatkészen*) Átment rajta egy autó. A fejére ment a kerekével, rögtön összeroppant a koponyája, kifröccsent belőle az agyvelő. Tiszta vér volt minden, mint disznóöléskor, még mindig látszik itt-ott odakint. (*Sipos öklendezik, a szája elé kapja a kezét, kibiceg a konyhából, a ház előtt okádni kezd*)

ESZTIKE (*utána szalad*) Mi lelt? Rosszul vagy? Tibor, töltsél már neki egy konyakot! (*Sipos felhajtja szótlanul, aztán bemegy, a csapnál megmossa az arcát*) Feküdj le, hosszú volt az út, a kisszobában ágyaztam neked. Segíts, Tibi, nem bírom megtartani egyedül! (*Betámogatják, levetkőztetik, lefektetik, Sipos azonnal mély álomba merül. Álmában Deák véres testét látja, ahogy fekszik ott mozdulatlanul, aztán Csókát, aki széles karmozdulatokkal felszáll a madarával a munkásszálló tetejéről a csillagos égre, s ott köröznek, játszanak önfeledten és szabadon, mint a szél. Aztán félig felébredve a pálinkás üvegért nyúl az ágya mellett, nem találja, lassan rájön, nem a szállón van. Fokról-fokra tisztul fel az agya, az álom és az ébrenlét határán, a résnyire nyitott ajtón keresztül meglátja a hason alvó felesége félig kitakart testét; csaknem mindene látszik. Gondol egyet, óvatosan mellébújik, ráfordul az asszony hátára, testével szinte teljesen betakarva az ébredés közben nyöszörgő női testet, mint ahogy disznóvágáskor az állaton térdel az ember, amikor a késsel a szívét keresi. Nagyon szúrsz, mondja Esztike felébredve, megpróbálja eltolni magától a férfit, majd megszokásból, megadóan engedelmes pózba hengeredik, mint aki így hamarabb szabadul. Sipos simogatni kezdi a feszült testet, jó sokáig, de hiába. Egy darabig igyekszik még, aztán feladja és lefordul róla.*

SIPOS (*avval a síráshoz közeli szomorúsággal a hangjában, ami mostanában mindig rajta van*) Na, jó. Ez most, úgy látszik, nem megy. Ne haragudj.

ESZTIKE (*idegesen*) Majd holnap. Most fáradt vagy.

SIPOS (*fásult közönnyel*) Jó. Tényleg fáradt vagyok. (*Visszatántorog az ágyába, s megpróbál a falnak fordulva könnyíteni megán, ahogy a szállón szokta, de az sem sikerül.*)

*Másnap reggel megborotválkozik, felöltözik szépen, bemegy a tanácsházára, a bejáratnál köszön, de nem válaszol senki. Nyitott iroda-ajtók, az irodákban és a néptelen folyosón alig lézeng valaki. Ki itt a vezető?, kérdezi meg valakitől a folyosón, a vezető?, kérdez vissza az illető, az kint van a kenderben. A párttitkárt keresem, mondja később valakinek az egyik irodában. Melyikét? – kérdez vissza az irodista elkerekedett szemekkel, Sipos előveszi tagkönyvét, munkásőr-kitüntetéseit. Leülne, de nem mondják neki. Nem dicsekvésképpen, csak úgy megemlíti, hogy négyszeres kiváló dolgozó, s huszonnégy évig egyazon vállalatnál dolgozott. És hogy neki Gombos elvtárs azt mondta, nyolc napon belül jelentkeznie kell. Gombos elvtárs, ismétli meg a férfi, s közben úgy nézegeti a tagkönyvet és a kitüntetéseket, mint aki életében először lát ilyet. Dezső, kiált ki a nyitott ajtón, van itt egy csodabogár, egy munkásőr, aki a pártot keresi. Melyiket? – kiált vissza Feri? Menjen Pestre, ott találhat éppen eleget. Ne is, folytatta, hanem menjen be Szalkára a munkaközvetítőbe, az a legsürgősebb neki. Itt most nincs se árvíz, se forradalom, mondjad neki. Majd szólunk, ha lesz. Sipos köszönés nélkül kifordul az épület ajtaján, szemben az iskola, ahova elemibe járt, mellette a néptelen kocsmá: bemegy, felhajt egy deci cseresznyét, hazasétál. Délben hazaugrik az asszony a savanyítóból, ahol dolgozik, Sipost az ágyon fekvő találja, mellette a földön erősen hiányos fél literes pálinkás üveg.*

ESZTIKE (*csipőre tett kézzel, felcsattanva*) Akkor hogy lesz most már? Itt fogsz feküdni mindig, részegen, mikor ott a rengeteg dolog? A padlást is be kell fejezni, anyagot hozni, a kertet rendbe tenni, a kerítést kipótolni... Hoztál pénzt? (*Sipos bólint*) Mennyit?

SIPOS (*oda sem figyel, kikapcsol, mint mikor a szállón ricsajoztak körülötte*) Huszonháromezer forintot.

ESZTIKE *(idegesen)* Hol van?

SIPOS *(közömbösen)* Odaadtam a gyerekeknek.

ESZTIKE *(mint aki nem hisz a fülének)* A gyerekeknek...

SIPOS *(tényszerűen)* A gyerekeknek.

ESZTIKE *(elcsuklik az izgalomtól a hangja)* Hogyhogy? És nekem?

SIPOS *(hűvösen)* Neked ott van Tibi. Senki se volt szőke a családban, meg kék szemű. *(az asszony lassan leereszkedik a hokedlire)* Tizenkét éves. Eddig hazudtál nekem.

ESZTIKE *(kitör belőle a feszültség, ordít)* Eddig is szőke volt meg kék szemű! Eddig nem tűnt föl? Mindig részegen jöttetek haza, azt sem tudtad, hol vagy sokszor, úgy nőtt fel, hogy nem is láttad! És te vajon hány gyereket csináltál ott, a nagyvárosban idegen kurváknak huszonnégy év alatt, azt meg én nem tudom! *(sírni akar, de nem sikerül neki)*

SIPOS *(kortyol egyet a pálinkás üvegből)* Andris tudja? *(az asszony nemet int a fejével)* És Tibor?

ESZTIKE *(bólint; suttogva)* Tudja. Ő a keresztapja. *(Az asszony hadarva beszélni kezd a magányról, a félelelről, a küszködésről, meg az erős férfi-vállról, amire támaszkodni lehet; Sipos kikapcsol, a kezével lefelé nyúl az üveg után, de lógva marad a keze a levegőben, elalszik.)*

ANDRIS *(beviharzik a szobába, ledobja az iskolatáskát)* Apu! Megjöttem! *(Sipos lassan magához tér, magához öleli, birkózni kezdenek játékosan, nevetnek, gyömöszölik egymást, aztán a nagy hancúrozásban kifáradnak, lihegve fekszenek egy darabig)* Na, mit hoztál? Mit hoztál nekem?

SIPOS Hozd be a táskámat meg azt a szatyrot, ami mellette van. *(Behozza, kint éppen harangozni kezdenek, a gyerek kezébe adja a párttagkönyvét, a munkakönyvét, a munkásőrigazolványát, aztán a jelvényeket, emlékérmeket, kitüntetésekét. A gyerek csillogó szemmel nézegeti, lapozgatja őket).*

ANDRIS *(boldogan)* Az enyém? Ez mind az enyém? *(Sipos a kezébe nyomja a pénzköteget, a fiúnak elakad a lélegzete)* Ez is? Ez is az enyém?

SIPOS *(meghúzza az üveget)* Az is.

ANDRIS *(csillogó szemmel)* Mind?

SIPOS *(bólint)* Mind.

ANDRIS *(ráemeli tekintetét, a szemébe néz)* Mennyi ez?

SIPOS *(majdnem elsírja magát, úgy néz rá a gyerek ártatlan, tiszta kék szemével)* Majd te megszámolod.



ANDRIS *(türelmetlenül)* Sok helyen jártál, apu? Sok helyen?

SIPOS *(ráhagyóan)* Sok helyen.

ANDRIS *(lelkesen)* Sok mindent láttál, apu?

SIPOS *(rezignált keserűséggel)* Sok mindent.

ANDRIS *(őszinte kíváncsisággal)* Mi mindent láttál?

SIPOS *(megadóan, őszintén, szívből, felszakad belőle, mint egy vallomás)* Nem láttam én, fiam, semmit, huszonnégy év alatt csak gépeket, szerszámokat, meg tolóékét, meg esztergát, meg köszörűt, meg ágyat, priccset, részeg embereket, akiknek jórészt a nevét sem tudom. Akikkel együtt aludtunk, dolgoztunk. Egyik jött, a másik ment, meg volt, aki meghalt. *(előveszi a táskájából Deák füzetét)* Ez is a tiéd. Olvassad. *(már nem bír a gyerek szemébe nézni, nyeli a könnyeit)* Imádságok vannak benne. Legalábbis azt hiszem.

ANDRIS *Imádságok? (olvas, egyik kezében a hatalmas pénzköteggel)* Mint a szép híves patakra a szarvas kívánczik... *(nem tetszik neki nagyon, lapoz egyet a füzetben)* Tehozzád teljes szívből kiáltok szüntelen, e siralmas mélységből, hallgass meg Úristen! *(ismét lapoz, fellelkesülve)* Ez meg a Miatyánk, ezt ismerem! *(olvasni kezdi, Sipos meghúzza az üveget, közben Andris fejére teszi a kezét)*...Jöjjön el a te országod, legyen meg a te akaratod.

SIPOS *(félíg már részegen)* A te akaratod, fiam. A te országod. *(Kint még mindig harangoznak, Sipos akar még valamit mondani, de nem jut eszébe semmi).*

## Hetedik jelenet

*Zsúfolt kocsmá a közeli kisvárosban. Sipos a sarokban támasztja a pultot, az egész napja a munkaközvetítőben telt, de most sem tudtak neki ajánlani semmit. Félig már részeg, közömbösen hallgatja a hangzavarból kiszűrődő beszédfoszlányokat. Tél van, advent időszaka, a sarokban jól megrakott vaskályha, az ajtó mögött flipper, s egy „gyümölcsös” játékgép. Az előbbit üti-vágja egy kalapos, tagbaszakadt tanyagazda, időnként könnyedén felemeli, s megdönti a dög nehéz flippert, hogy nehogy kiguruljon a golyó; a játékgép előtt egy aprócska, kortalan asszony próbálja úgy megállítani a forgást, hogy a kijelzőn három dinnye legyen. Amikor lejár a bedobott pénz, a megmerevedő monitoron egymást átfedő kártyalapok mellett egy női arc lesz látható: erősen kurvoid, túlfestett, miként ha vendég volna ő is, mégis kislányosabb, lágyabb annál a típusnál, amelyik minden kétely nélkül a „bárcás” jelzővel illelhető – talán a félrehajtott feje miatt. Amikor megjelenik, a töpörödött asszony izgalomba jön. A tömegben Sipos mellé furakszik egy-egy pohár borral két férfi: csak itt van egy talpalatnyi szabad hely. Megengedi, kérdezik, Sipos bólint, s a poharába meredve hallgat tovább.*

CSAPOS *(miközben bádog kanállal szünet nélkül meri a poharakba a bort)* Régen minden jobb volt. Ma már semmi sincs ugyanúgy.

ELSŐ FÉRFI (*leteszi a pultra a teli poharat*) Hol is tartottunk? Ja, igen. Szóval, hogy ha állapotunk gyökeresen rosszabbodna, ha viharosan felgyorsulna a folyamat, hogyha tehát a vártnál előbb esne le a lábáról az ember, vagy hamarabb jönne a teljes szellemi leépülés, melyikünk hogyan döntene, milyen megoldást választana. (*kuncog*) Nem tagadom, a tematika esetében így hétfőn délelőtt egyáltalán nem spontán jellegű, vagy – ne adj’ isten – légből kapott, erről (*felemeli hangját, valamint a mutatóját, teátrálisan körbenéz a kocsmán, mint aki fontos bejelentést tesz*) mindenkit biztosíthatok, lévén húsz éve májnagyobbodásos volnék, akut vesebajban szenvedek, sántítva járok, mert az inam több ízben elszakadt, plusz súlyos idegbeteg vagyok.

MÁSODIK FÉRFI (*elismerően csettint minderre*) Magam pedig kízó hát- és derékfájdalmaim mellett pszichoszomatikus eredetű szervi tünetek egész sorával rendelkezem – itt csak a nehézlégzést, a szívritmuszavarokat és a krónikus, leizzadási ájulásokat említeném.

ELSŐ FÉRFI (*lekicsinylő hangsúllyal*) Külön polcon állnak otthon a gyógyszerek meg a leletek. Úgy vettem egy szekrényt az IKEA-ban, erre a célra, direkt.

MÁSODIK FÉRFI (*komolyan*) Komolyra fordítva, jómagam a golyó mellett tenném le a voksot: gyors, biztos, kíméletes, s a pisztoly a piacon utolsó erőből is könnyen beszerezhető: ott rendel az ukrán éjjel-nappal a halas mögött.

ELSŐ FÉRFI (*elgondolkozva*) Nem, a magunk fajta megtölteni se tudná... Inkább a vonat. Vagy talán a gáz. Nem, az sem jó. Bűdös. (*elgondolkodva*) Ötödik emelettől szoba jöhet akár az ablak is. Aztán ott vannak a gyógyszerek. Feltétlen előnyük, mondjuk a pengével szemben, hogy nem kell nézni, ahogy a kád vizét átfesti lassan a vér. (*eltöpreng*) Ebben az esetben ugyanakkor nem hallgathatom el a hörgő légszomjjal, a lassú fulladással járó bosch-i rémképek vitathatatlan hátrányait... (*mint aki eredményre jut*) Úgyhogy summa summárum: mindent összevetve jómagam a mindennapi öntudatlanságra, az ész módszeres, fokozott tempójú elivására szavazok. (*türelmesen, oktatólag*) Merthogy – ne ess tévedésbe – ott állnak majd, persze, az ágyadnál nagy alságos képpel a kezüket tördelve a hozzátartozóid, megtörlik a homlokod, mégis azt várja mind kaján reménységgel, legyen vége már, tehessenek be a tepsibe, a zsákba, öreg. Így, ittasan legalább ezt sem érzed. (*belelkésdedve*) Nyomatékkal hangsúlyoznám, e megoldás a megfelelő határfokon csak szilárd jellemmel, kitartással, konok elszántsággal működtethető, hogy a tudat s a fájdalom a folyamatos alkoholos tompaságon ne üssön át; méltóság kell hozzá, nagy munkabírás, akarat, tartsanak bár állatnak az egészségesek.

MÁSODIK FÉRFI (*nevetve*) Olyan meggyőzően írtad le az általad javasolt végállapot mindent felülmúló szépségeit, hogy egészen megkívántam! (*alaposan meghúzza a borát*) Nehogy feladjam ebben a szúrásban legendás önmérsékletemet, s belevágjak, minek a tökölés...

CSAPOS (*tülkiabálva a hangzavart*) Haladjunk, ne tartsa fel a sort! Régen minden jobb volt, ma már semmi sincs ugyanúgy!

ELSŐ FÉRFI (*észrevesz valamit*) Figyelj csak, jó fiú! Ott a gép előtt...!

A JÁTÉKGÉPES NŐ (*galambosan bűgő hangon a géphez beszél*) Nővérkém, hát itt vagy megint! Hiányoztál tegnap óta, vártalak.

MÁSODIK FÉRFI (*megrendülten*) Hüen demonstrálja az imént oly vonzó módon ajánlott, körülírt és megjövendölt módszered. (*A szó bennakad, elérzékenyülnek*) Magunkat látom ott cicanadrágban, spárgával átkötött cipőben, jobb időket látott galléros kabátban, guberált boában... (*tanárosan*) Igen: leendő önmagunk beszélget ott a játéggéppel kézben a legolcsóbb felessel; én vagyok az, meglehet, aki az épp felbukkant arcképnek megvallja bánatát.

A JÁTÉKGÉPES NŐ Ez lett, ez maradt, láthatod, édesem; még jó, hogy az arcodat naponta láthatom. Ha te sem volnál, mi lenne akkor énvelem. (*Míg a dinnye futott, a felest bevágta, rendelt egy másikat, rágyújtott egy dekkre, de mindezt tíz másodperc alatt, így a testvérét feszült figyelemmel, újra felkészülten várta.*)

ELSŐ FÉRFI (*megbabonázva, némán nézik végig négy-öt körét, aztán diszkréten megtörve a csendet*) Nem itt kezdte ő sem, ne hidd, hogy így született: mérlegképes könyvelő volt, asszisztens vagy bérszámfejtő, pedagógus, meglehet. Csak aztán (*széttárja a karját*) megbetegedett. (*Felszisszenve nyomogatja a máját, veséjét, mialatt a második férfi nyögve, grimaszolva ropogatja a hátát.*) Ja, (*felemeli a mutatóujját, miközben a játszani kívánó vendégek erőszakkal ellökdösik az asszonyt, aki térdre esik az olajos kocsmapadlón*) kiment a fejemből, majdnem elfelejtettem, ez evvel a megoldással az egyetlen hátulütő, sajnos ez is vele jár: ott állsz majd fél térden, a porig lealázva, oszt' nézik csak, senki sem segít.

CSAPOS (*fenyegetően közeledve*) Régen minden jobb volt. Ma már semmi sincs ugyanúgy. (*Összehúzza egy partvissal a szétgurult érméket, a száradt sarat, az eldobált csikkeket, s mielőtt a nyakánál megfogva kidobja az ajtón az asszonyt, beönti a kabátja zsebébe a kislapát tartalmát.*)

A JÁTÉKGÉPES NŐ (*miközben kidobják*) Gud báj, gud báj, édesem. Rossz embernek ne adj pénzt, hiába nyomogat; várjál rám, holnap is eljövök.

MÁSODIK FÉRFI (*némi malíciával*) Mennyire szereti! A családja öneki mindennél fontosabb.

ELSŐ FÉRFI (*fellelkesülve*) Ezt magyarázom, láthattad az arcát: boldog volt egészen, semmit sem érzékelt, semmiről sem tudott. S ami a fő, neki már nincsenek fájdalmai. (*Egy darabig még nézegettük a felsöpört kövezetet, sajnálják egymást, s önmagukat keresztbekasul, aztán leülnek egy megürülő asztalhoz.*) Hol is tartottunk? Ja, igen. Valahol ott, hogy nem fog ez így soká menni, megdöglünk hamarosan. Gyógyszerek ide, leletek oda: masírozunk befele a zsákba, tepsibe. (*Beviharzik a kocsmába egy festőbrigád, melléjük telepszik italokkal a kezekben, a két férfi beszorulva feszeng a fapadon.*)

VASKOR LÍDIA (*ellentmondást nem tűrve*) Leülhetünk? Totállájf, ez az én elvem, remélem, tudsz németül. Egyébként (*az első férfi felé nyúltja inas kezét*) Vaskor Lídia vagyok.

ELSŐ FÉRFI Harcsa. (*Kezet ráznak, közben a szemében megjelenik egy könnycsepp a helyzet által megkövetelt emberfeletti erőfeszítés miatt*) A szitu óriásinak mondható. (*félre*) Egy komplett panoptikum. A magyar Muppet Show, élő adás...

VASKOR LÍDIA *(mint aki nem ismer kíméletet)* Totállájf! És ebbe énnálam, te Harcsa *(sokat sejtetően, bizalmasan)* minden, de úgy hidd el, hogy minden beletartozik! *(A brigád kertyolgatás közben egy emberként, elmerengve bólogat)*

ELSŐ FÉRFI *(félre)* A szitu óriásinak mondható. *(A nőhöz fordul)* Semmi okom kételkedni benne, Lídia.

VASKOR LÍDIA *(sorolja)* Megyek utánuk egész nap a Domestossal, de közben és főképpen utána: pia, pina, kánaán. Háromszor szöktem meg az intenzív osztályról, kétszer kiloptam azt a girhest is *(a fejével rábök egy apró emberre az asztal végén)* de kár volt, a férjemet; négyszer voltam már kómában, ötször mondott le rólam a drága jó anyám. De rólam aztán lemondhatott: totállájf, itt vagyok!

MÁSODIK FÉRFI *(az elfojtott nevetéstől a könnyeit nyelve az első férfinak)* Tiszta számmisztika. *(Odafordul a nőhöz)* Nem te voltál a vécésnéni véletlenül a Hungáriában a hatvanas évek közepén? *(A nő lendületből megcsókolja a napvilágra került régi ismeretség okán.)*

A FÉRJE *(csendesesen, szomorú beletörődéssel)* Hát, rád aztán tényleg az egész brigád rádmehet, Lídiám... *(a brigád hümmögve bólogat)*

CSAPOS Régen minden jobb volt. Ma már semmi sincs ugyanúgy! Ne furakodj, nyakon váglak, várd ki a sorodat!

VASKOR LÍDIA Totállájf! *(már teljesen berúgott)* To-tál-lájf! *(felemeli a mutatóujját, ülve is imbolyog, kis híján beesik az asztal alá.)* Fa-fa-fa-fa-fasz. Intenzív osztály! Zálogház. Domestos, állomás, elfekvő, anyám, Hungária, Kishalász. *(A brigád józanabb tagjai felnyalabolják, felhajtják az italaikat és elviszik. Az utcán lökdösődés, a csapos is kisiet.)*

EGYENRUHÁS BUSZSOFŐR *(belép a kocsmába, felszabadult megkönnyebbüléssel, mint aki jó hírt közöl)* Megfogták a cigányt, hála az istennek! Evvel sincs több gondunk legalább.

KIVERT FOGÚ VENDÉG Nagyon helyes. Ezek nem dolgoznak, ingyenélők, a társadalom testén élösködők, az a napi elfoglaltságuk, hogy lopnak, meg hogy várják a segítyt. *(A kocsmákos közönsége az első és második férfin kívül egy emberként bólogat.)*

CICANADRÁGOS NŐ *(mindenkit túlkiabálva)* Öljék meg, vagy legalább heréljék ki, vágják le a tőkét annak az embernek, addig is, amíg az URH kigyün! A tyúktól a kapáig, a dinnyétől az ekevasig ellopnak a tanyáról minden értéket ezek! A magyar tyúk a magyaroké! Magyar dinnyét a magyarba! Az emberek döntöttek: az országot meg kell védeni!

KIVERT FOGÚ VENDÉG Magyar faszt a magyar nőkbe!

EGYENRUHÁS BUSZSOFŐR *(a cicanadrágos nőhöz)* Hát, igen, Mariska néni, ilyenek! Mit tegyünk, ilyen a természetjük, de legalább ez a példány ott kint közülük meg van fogva, biztosan börtönbe kerül.

KIVERT FOGÚ VENDÉG *(halkan, félve, épp csak hallhatóan, mégis türelmetlenül)* Igen, de miért pont a csapos tartja a cigányt? Ki fog nekem most már végre egy fél sherryt kiborítani? Mi a franc lesz? *(dobol a pulton az ujjával)* Elmegy a buszom. *(Erre, mint egy méhkaptár, megélnkül a kocsmákos közönsége)*

EGYENRUHÁS BUSZSOFŐR *(túlkiabál mindenkit)* Emberek! Dícséretes, ahogy tartja odakint a csapos azt a cigányt, hozzáteszem, legalább öt perce már, de hát ez köztünk szólva mégis csak tarthatatlan állapot! Szép dolog az igazság, de mi meg itt közben, mint a szaharai vándor, kitikkadunk! Nyolcórás szolgálat után vagyok, decivilmost pohár sörrel nem-e megihatok? Igazam van, he?

CICANADRÁGOS NŐ Igen! Így van! Ami jár, az jár! Hol késik a rendőrrjárőr?

KIVERT FOGÚ VENDÉG *(félve, alig hallhatóan)* Talán... esetleg... el kéne a főnöknek engednie. Úgyse tudjuk, mit csinált.

CICANADRÁGOS NŐ *(széttárja a kezét)* Dehát cigány! Nem mindegy, hogy mit csinált? *(Közben nagy megkönnyebbülésükre a csapos végre visszajön. Minden tekintet rá szegeződik kíváncsian).*

CSAPOS Régen minden jobb volt. Ma már semmi sincs ugyanúgy. *(Megtörli a homlokát.)* Elengedtem, adtam neki két nemzeti nyaklevest. Azt mondták a rendőrségen, nincsen annyi élőrő, hogy minden cigányhoz kimenjenek. A cigányszám meghaladja az állományi kapacitást. Mint égen a csillag, annyi a cigány. Szaporák. A rendőr meg kevés. Ez a szituáció. *(Nyílik az ajtó, befurakszik a zsúfolt helyiségbe egy ember egy méretes karácsonyfával; sűrű bocsánatkérések közepette megpróbál eljutni vele a pultig.)*

EGYENRUHÁS BUSZSOFŐR Na, maga evvel a kibaszott nagy fával nem lesz itt népszerű, megjósolom. És akkor még finoman fejeztem ki magam. Karácsonyfára a legkevésbé sem vagyunk berendezkedve, vagyunk már idebent fa nélkül is éppen elegendő. *(Egyetértve, az idegennek kijáró leplezetlen bizalmatlansággal méregetik a nagy fenyőfát az emberek.)*

CSAPOS *(széttárja a kezét)* Mit akar evvel a tujával, jönne később, faszér' nem viszi előbb haza. *(Legyint)* Régen minden jobb volt. Ma már semmi sincs ugyanúgy.

KIVERT FOGÚ VENDÉG Még a végén feldíszíti itt nekünk.

CICANADRÁGOS NŐ *(emelt hangon)* Előre megmondom, hogy kikérem magamnak, hogy arrébb húzódjak egy fa miatt! Én itt szoktam állni, éppen itt, a pultnál, és abszolút, de nem hiányzik, hogy sosem látott, isten tudja honnan betévedő karácsonyfás mikulások túlevéllel bökdössék a seggemet! Előre megmondom. Nehogy később félreértés legyen.

CSAPOS *(nyugtatólag)* Jó' van má', Mancika, igyál, ne beszéljess, mi vagy te, szóvivő? Magának meg *(a karácsonyfás emberhez fordul)* hogyha ünnepelni tetszett jönni, lehet ballagni sürgősen haza. Esetleg át, oda szembe: az a templom. Könnyen megtalálja, kereszt van a tetején. *(Mutatóujjával lemutat a földre)* Ez itt a Pacsirta, ha eddig még nem tűnt volna fel. Borozó. Úgyhogy ha egész véletlenül netalán fogyasztani akar, akkor haladjunk, baszom alásan, tessék végre mondani.

A KARÁCSONYFÁS EMBER *(alig hallhatóan, miközben a karácsonyfát a sarokban levő tűzforró vaskályhának támasztja)* Decivegyes, pohárbor lesz, kérem. Piros. Meg ötszázért húszasok. *(A rövidet bevágja a pultnál, a sörrel az éppen felszabaduló játékgéphez tolakszik, játszani kezd.)*

ELSŐ FÉRFI *(eddig némán figyelték az eseményeket)* Visszatérve: én nem tudom, te hogy vagy vele, de mindazonáltal ahogy öregszik az ember, inni egyre nehezebb. Nem is az, hogy a másnap jóval nyűgösebb...

MÁSODIK FÉRFI *(közbevág)* ...Azért az is. Tudnék mesélni, elhiheted.

ELSŐ FÉRFI *(panaszos hangon)* Inkább, hogy nő vele a munka, egyre többet kell küzdeni a siker érdekében, a másik oldalon pedig..., te, az a szégyen, az a depresszió! Ahogy megy a Piac utcán fényes nappal részegen az ember..., te, olyankor mindig szembe jön egy ismerős! És még az a jobb, ha emlékszel, hogy találkoztatok, s nem úgy tudod meg egy hét múlva, hogy lehánytad a Nagytemplomot.

MÁSODIK FÉRFI *(elgondolkodva a hallottakon)* Hát, igen. Mind a ketten régen túl vagyunk már azon, hogy szórakozásból igyunk. Te sem véletlenül vagy pályaelhagyó. Egyáltalán nem viccből lettél elméleti matematikusból egy játékkerem kulcsos embere.

ELSŐ FÉRFI (*meg se hallja, teljesen belefeledkezik*) Ahogy mégy, te, az utcán, oszt' nem tudod, hova... (*olyan hangon, amitől egy érző szív azon nyomban megszakad*). Ahogy a kulcs nem megy be a zárba, s akkor dereng, hogy innen négy éve elköltöztetek. Ahogyan ott gondolkozol, igen, eddig rendben, de akkor most hol laksz: az a magány nem piskóta, édes öregem. Az az elveszettség, úgy a harmadik napon.

MÁSODIK FÉRFI Turistáskodtam én is a városomban eleget, jól tudod. Ébredtem a panelben egy emelettel lejjebbi és feljebbi lakásban is. Gondoltam, benne van a kulcs belülről a zárban, azért nem boldogulok. Alig kellett megnyomni az ajtót, már engedett is a zsaluvas. Meg is volt ágyazva, kitűnően aludtam, egészen addig, míg meg nem jöttek a színházból a tulajdonosok.

ELSŐ FÉRFI (*zavartalanul, teljes átéléssel folytatja*) Ráinni, te, egy szörnyű nap reggelén – ezen a földön az a legcsodálatosabb. Egy rövidke alvás után, nem mást, csak könnyű söröket. Fontos, hogy ne aludja ki teljesen az ember az előző napot, s ébredéskor rögtön kezdje el: kaja nélkül, egy kávé után, maximum. Ilyenkor van az a felívelő periódus délig, tudod: ez minden pénzt megér. Ezért érdemes. (*Elérzékenyülve hallgatnak.*) Aztán a szenny jön persze újra, az ájulás, a mocskok. Később a bűnbánat. A megvetés. Meg a lelkiismeret. Nagy árat fizet a dolgozó a jóért. Megint a nulláról kell magát összeraknia.

CSAPOS (*hosszasan szimatol a levegőbe, majd felkiált*) Mi ez a bűz? Nem ég itt, basszák meg, valami? (*A vaskályhának döntött karácsonyfa égett. Mire odakaptak, s rácsaptak egy ronggyal, teljesen csupasz lett az egyik oldala.*)

KIVERT FOGÚ VENDÉG (*közömbösen, nem vigasztalólag*) Hamarabb végez majd. Fele annyit dísz kell ráakasztani. Az égett felét falnak dönti, nem fogja észrevenni a kutya se.

CSAPOS Régen minden jobb volt. Ma már semmi sincs ugyanúgy. (*Éppen nincs előtte kuncaft, átkiált a fejek fölött az egész jelenet alatt szótlánul a poharába bámuló Siposnak*): Mi a helyzet Sipos úr! Él még? Hol járt máma, hova volt a kirándulás? Legalább annyit mondana, hogy mú. Ha megtisztelné ennyivel a másikat. Ha nem volna nagy fáradtság, igen tisztelt brigádvezető úr. De nem. Ettől aztán várhat választ az ember... (*Az első és második férfinak magyarázza*) Felfüggesztem a beszédet, közölte egy este mindennemű előzmények nélkül: az elmúlt ötven évben mindent elmondtam, amit akartam – és láthatják, hova vezetett. Hogy mekkora sikerrel járt a sok okoskodás. Befejeztem. Nincsen több mondanivalóm. És azóta meg nem szólal. Még szerencse, hogy tudom, mit iszik. (*A szemközti templomban harangozni kezdenek, Sipos erre felemeli a pohárról a tekintetét.*)

SIPOS (*mindenki számára váratlanul, tisztán, érthetően*): A Balatonon. Ott jártam ma. Voltam már ott régebben is, beutalóval. Igen. A Balatonon, a családdal, még mielőtt Magyarország s az életem szétesett.

## Nyolcadik jelenet

*Egy hónappal később. Hétköznap este a konyhában. Andris már alszik, Esztike mosogat, Sipos egy hokedlin ülve cigarettázik és bort iszik. Tapintható a feszültség, Sipos érezhetően mondani akar valamit. Felhajt egy pohár bort, ettől bátorságot merít.*

SIPOS (*egy levegővel, hirtelen*) Undorodsz tőlem?

ESZTIKE (*gondolkodás nélkül rávágja*) Nem, dehogya! (*elbizonytalanodik*) Különben sem te tehetsz a balesetről. Meg arról sem, hogy ilyen lettél. Nem te vagy ezért a hibás.

SIPOS (*keményen, tényszerűen, számonkérés nélkül*) Mégse olyan vagy velem, mint azelőtt.

ESZTIKE (*felcsattan*) Az isten áldjon meg, hát hogy lennék olyan? Vagy szerinted nem történt semmi? Olyan vagy, mint amikor elmentél itthonról dolgozni? Mégiscsak egy nyomorékot kaptam vissza huszonnégy év után...

SIPOS (*csendesen*) Embernek, férfinak ugyanaz vagyok. Ha nem is olyan fiatal, mint Tibor.

ESZTIKE (*lehalkítja ő is a hangját*) Mi az isten jött ma rád? Berúgtál? Miért faggatsz most ilyenekről?

SIPOS (*halkan*) Csak azért, hogy ha el akarsz menni, akkor tudjam. Ne úgy vegyem észre, hogy egy reggel üres az ágy. (*kis szünet után*) Nem tartalak vissza. Fiatal vagy, szép.

ESZTIKE (*félve*) És a gyerek?

SIPOS (*ingerülten*) Aha. A gyerek. Szóval az tart vissza.

ESZTIKE (*felcsattan, kiszakad belőle parttalanul, egyszerre sír és kiabál*) Ne haragudj, de egyszerűen nem bírom! Soha nem bírtam látni a nyomorék embert, mit csináljak, iszonyodom! Sajnálak is, de akkor is, jaj, istenem! Hát hogy tudjak melléd feküdni? Hogy? Te ezt nem értheted! Én már mindent megpróbáltam, de akkor se megy!

SIPOS (*nyugtatólag*) Jól van. Ne sírj.

ESZTIKE (*szívgöva, lecsendesülve*) Mert azért elvagyunk valahogy, nem? Hátha majd megszokom, berúgok előtte, vagy a fene tudja, mit fogok csinálni. Már orvosnál is voltam, hogy tegyen velem valamit.

SIPOS És mit mondott?

ESZTIKE Azt, hogy nem tud csinálni semmit. Ezt vagy megszokom, vagy nem.

SIPOS Ha ülök, akkor nem undorodsz annyira?

ESZTIKE Akkor nem. Csak amikor mész, mozogsz.

SIPOS Akkor nagyon?

ESZTIKE Szörnyen. Ne haragudj.

SIPOS (*mint aki mindent ért és elhatározásra jut*) Rendben.

ESZTIKE (*emelt, ideges hangon*) Mi az, hogy rendben?

SIPOS (*halkan, de keményen, visszavonhatatlanul*) Azt gondolom, jobb, ha elmész.



ESZTIKE *(tétován)* Hová?

SIPOS Ne csinálj úgy, mint aki nem érti. *(sorolja)* Nem válunk el, nem viszed a gyereket magaddal és nem lelkizünk. Úgy teszünk, mintha látogatóba mennél hosszabb időre valakihez. Ennyit mondunk a gyerekeknek, a többit majd később. Akkor jössz el hozzá, amikor csak akarsz. És majd ha nagyobb lesz, ő is akkor megy hozzád, amikor csak akar. *(kis szünetet tart)* Én jobbat nem tudok kitalálni. Ahogyan én, te sem tehetsz semmiről. Küldj néha csokit a gyerekeknek, hogy ne felejtsem el. Majd kifizetem. Azt fogom neki mondani, hogy valami rokonodhoz mentél, mert nincs neki rajtad kívül senkije, és nagyon beteg.

ESZTIKE *(a sírással küzd)* Megtudja majd mástól...

SIPOS *(határozottan)* Akkor majd hazudunk tovább.

ESZTIKE *(elgondolkodva, tétován)* Most lehet, hogy sokáig nem fogok jönni.

SIPOS *(bólint)* Ne is gyere.

ESZTIKE *(lehiggadva, racionálisan)* Azt fogják mondani a népek, hogy cserbenhagytalak...

SIPOS *(keményen)* És?

ESZTIKE Te mit mondasz?

SIPOS Én semmit.

### **Kilencedik jelenet**

*Kopottas falusi állomásépület, mellette egy tehén láncon, mögötte kukoricatábla. Sipos és a fia várják a helyi érdekű vonatot. Sipos borostásan, melegítőben, kis ellenzős fülessapkában, nyakában tangóharmonika. Andrison kopottas, felnőtt télikabát, nagy rá, lelóg a széttaposott, fűző nélküli bakancsaig. Sipos arrébb biceg, felvesz a földről egy csikket, Andris rugdos egy kavicsot.*

ANDRIS *(tétován, érdeklődve)* Apu, mi csórók vagyunk?

SIPOS *(enyhén megremeg a hangja)* Azok vagyunk, kisfiam. Nem nagyon, de olyan szegényebbek.

ANDRIS És miért? Mert más ellopta?

SIPOS Nem lopott el senki semmit. Honnan veszel ilyesmiket?

ANDRIS Kárász Feri mondta, hogy olyan csórók vagyunk, hogy nálunk az egér is éhen döglik. Meg hogy olyan sovány vagyok, hogy ha egyet prüszkölök, lemegy a makkomról a bőr.

SIPOS Mondd meg a Kárász Ferinek, hogy a seggébe fogok rúgni és meg is pofozom. Ne állj vele szóba!

ANDRIS Én nem állok, ő áll. *(Eufórikusan)* Megpofozod?

SIPOS Meg.

ANDRIS Mikor? *(választ sem vár, teljesen fellelkesül)* Az jó lesz, ha megpofozod. Úgy, hogy lássák a többiek is...

SIPOS *(ingerülten, mint aki kikéri magának)* Nem vagyunk gazdagok, de van mit ennünk. Van hol laknunk. És ruhád is van. Iskolába is jársz, nem?

ANDRIS *(ráhagyva)* De.

SIPOS *(egyre jobban belepörög)* Én nem loptam, mint más. A te apád becsületes munkával keresett meg mindent, amink van. És nem vagy sovány. *(Megcsuklik a hangja)* Nem én tehetek róla, hogy ilyen lettem, tudod te is. Azért még én is vagyok olyan ember, mint más. És meg tudom adni neked, ami kell. Hát éhezel te?

ANDRIS Nem.

SIPOS Hát akkor?

ANDRIS *(közelebb lép, hozzábújik)* Ne sírjál, apu.

SIPOS Nem sírok, csak felidegesített az a szemét.

ANDRIS Mi az a makkom?

SIPOS Semmi. Ne is törődj azzal, amit az a mocskos szájú kitalál. *(Bejön a vonat.)* Már mondtam neked sokszor. Azt kell mutatni, hogy szegények vagyunk. Ettől még nem vagyunk, csak egy kicsit. Ha kérdezik, akkor szegények. Borzold össze kicsit jobban a hajadat.

ANDRIS *(hadarva sorolja)* Meg azt is mondta Kárász Feri, olyan csúnya vagyok, hogy a veréb nem venné el a kezemből a lószart. Meg hogy anyám se bírt minket kiállni, azért lépett le a sánta apám mellől, mint a pinty. Meg hogy...

SIPOS *(ingerülten felcsattan)* Hagyd abba azonnal! Eredj előre. És maradj csendben, amikor felszállunk!

ANDRIS *(eltöprengve, bizakodva)* Az jó lesz, ha megpofozod. Rúgjál is bele, jó? *(Felkapaszkodnak, a kisleány könnyen, Sipos nehezen a rossz lábával meg a tangóharmonikával. Egy leszálló utas segíteni akar neki)*

SIPOS *(elhárítja)* Tessék csak hagyni, van nekem már ebben gyakorlatom. Tudja, egy idegen ebben nem tud segíteni, mert akkor eltéveszttem a fogást, és még a végén felszállás közben leesek...

ANDRIS *(már fent a vonaton)* Könnyes a szemed, apu.

SIPOS (*megtörli a kézfejjével*) Belement valami. Nyálazd meg inkább te is a tiédet, ahelyett, hogy beszélsz összevissza itt nekem. (*Bemennek a kocsik belsejébe, Sipos leveszi a sapkáját; hangosan, érthetően*) Jó napot kívánok, engedjék meg, hogy játsszak maguknak valamit. (*Végigfuttatja az ujjait a billentyűkön, kicsit bizonytalan, megremegős hangon énekelni kezd.*) Csillagfényes nyári éjszakán... (*Az utasok elfordítják a fejüket, kifelé bámulnak az ablakon, Andris elindul a kalappal, odatartja mindenki elé, csak egy fiatal lány tesz bele egy kis aprót*) Köszönjük szépen, további jó utat és szép napot kívánok! (*Kijönnek a peronra*)

ANDRIS (*Siposhoz fordul*) Jól csináltam, apu?

SIPOS Tartsd tovább a kalapot, ha a zsebében matat, várjál egy kicsit, míg a pénzt előveszi.

ANDRIS De az a szakállas is csak a zsebkendőjét vette elő...

SIPOS Nem mind olyan.

ANDRIS Van, aki szórakozik?

SIPOS Van. De látod, most is adott az a lány. Húsz forint, nem rossz kezdés egyáltalán. Most majd jobb lesz. A következő megállótól több lesz az utas. Jönnek az asszonyok a piacra.

ANDRIS Mi is oda mehetnének. Ott sokan vannak.

SIPOS Az más. Ott túl sokan kéregetnek.

ANDRIS Mi miért nem?

SIPOS Mi nem. Mi művészek vagyunk. Nem koldusok.

ANDRIS Vándor énekesek?

SIPOS Azok. De majd énekeljél te is, jó? Majd olyat játszom, amit te is szeretsz. Rendben?

ANDRIS (*közben belépnek a zsúfolt büfékocsiba*) Jó.

*Hangzavar, részegek, katonák, a pultnál egy társaság énekel, Sipos odafurakszik és kísérni kezdi őket: „Szeretlek én, jöjj vissza hozzám / szeretném lázasan csókolni újra a szád...”*

PARASZT (*felordít*) Ácsi! Hogy volt! Elölről!

SIPOS (*a könyökével megböki Andrist, hogy énekeljen ő is*) „Szeretlek én...”

PARASZT (*amikor vége a nótának*) Hol tanult meg ilyen szépen muzsikálni? És mi történt a lábával?

SIPOS (*nagyot sóhajtva*) Hosszú sora van annak... (*Andris rángatni kezdi a kezét, hogy menjenek már, aztán eloldalog mellőle, Sipos belekezd egy tragikus történetbe, hogy ellőtték a lábát '56-ban, a felesége tüdőrákban meghalt, aztán forradást mutat a hasán*) Nézzék meg,

fél vesémmel él a gyerek, a halálból hozták vissza... Mikor felépült, akkor meg megpróbálta felakasztani magát a szemöldökfára, annyira megrázta az édesanyja halála...

PARASZT Az a csöpp gyerek... *(benyúl a zsebébe, Sipos markába nyom egy százast, meg egy csokit, a többi utas megrendülten hallgat)*

SIPOS Köszönöm, jóuram, megyek is utána, nehogy valami kárt tegyen magában szegény... *(Az üres peronon találja meg a fiút kisírt szemmel; amikor meglátja az apját, ráförmed számonkérően)*

ANDRIS *(a könnyeivel küzdve)* Miért mondasz ilyeneket? Miért hazudsz? Nem is voltam beteg soha! És a lábadat se ellőtték, hanem szilánkosra törte benne a csontokat a gyárban egy ráeső munkadarab! Tőled tudom! És anyu se halt meg, nem igaz! Hazudol mindig! És mindig mást! Kigúnyolna Kárász Feri, ha meghallaná! Két hazudós bazári majom, azt mondaná. *(eltolja magától)* Hagyjál!

SIPOS Várjunk egy kicsit. Pihenjünk. Látom, elfáradtál. Küldtek egy csokit, nesze. Van még egy kocsi a büfé előtt, ott sokan szoktak lenni...

ANDRIS *(reménykedve)* Utána leszállunk?

SIPOS Le.

ANDRIS És megyünk haza?

SIPOS Megyünk. Bedurrantunk a kályhába és lefekszünk.

ANDRIS És ki se mozdulunk?

SIPOS Ki se. De ha akarsz, kimehetsz az udvarra és játszatsz egy kicsit.

ANDRIS Nem akarok játszani.

*(Belépnek a büfé előtti kocsiba. Hatalmas tömeg, sűrű cigarettafüst, hangzavar. Kártyázók, részegek, katonák. Arrébb egy összeszokott, hangos társaság. Sipos játszani kezd, de alig lehet az ordítástól hallani. Kiáltás, hangzavar. Nem temetésre megyünk, nem tudsz valami vidámabbat? És mitől vagy te ilyen selejtes? Miért nem mész rendesen? Nem könnyebb úgy? Ezresből tudsz visszaadni? Egy kopasz ölbe kapja Andrist, kapaszkodj a hajamba, mondja, pöcörő megvan?, kérdezi, le ne pisálj, mire megint kitör a röhögés. Leveszik Sipos nyakából a harmonikát, húzogatni kezdik, mintha expander volna, tévétorna, basszaj, ordít valaki röhögve, egy kicsi mozgás mindenkinek kell, a karosszékből álljanak most fel, aztán hirtelen megunják a mókát, nem érsz semmit, öreg, húzd el innen evvel a kis madárijesztővel együtt a beled. Kilökdösik őket a peronra, valaki azt kiáltja, Sumi, vidd utána a műszert, és kísérd ki a vendégeket a bejáratig, nehogy visszajöjjenek! A kopasz leteszi az öléből Andrist, a társa kinyitja a nyílt pályán veszteglő vonat ajtaját, kezét rá!, mondja a gyerekeknek, Andris belecsap, fasza!, mondja a kopasz és kilöki, majd Sipost is utána, s végül kidobják a szétcincált harmonikát.)*

SIPOS *(nehézkösen feltápáskodik a földről, komoly fájdalmai vannak)* Isteni szerencse, hogy kicsik vagyunk meg soványok. Meg hogy akkora itt a gaz. Nem ütötte meg magad nagyon?

ANDRIS *(mint aki túl van már az egészen)* Nem.

SIPOS *(könnyes szemmel, csendesen)* Mocskos, tetves, szemét népség! Hát ez már mindennek a teteje! Egy nyomorékot és egy gyereket...

ANDRIS *(leporolja a ruháját, mosolyog, majd felnevet)* Kilöktek bennünket, mint a macskát szarni.

SIPOS *(haragosan)* Na, ezen van is mit nevetni! Kitörhetett volna a nyakunk! *(kínkeservvel talpra áll)* Hadd lássalak, gyere ide! Nem fáj semmid? Meg kell tapogatni. Belső zúzódásod is lehet. *(Körbetapogatja)* Ha fáj, szóljál. És ne vigyorgj itt nekem...

ANDRIS *(ellöki az apja kezét)* Mondom, hogy nincs semmi bajom.

SIPOS *(körülnéz)* Szerencsére a rendező-pályaudvaron vagyunk. Sűrűn járnak erre tehervonatok, lépésben, az egyikre felkapaszkodunk, bemegyünk vele az állomásig, hamar otthon leszünk. Ül csak le addig, ne mászkálj a vágányokon. Jönni fog egy lassú teher előbb-utóbb, ne félj. Ismerem ezt a szakaszt, kitolatnak egészen idáig, aztán vissza. Nyugodt lehetsz. Tudom.

ANDRIS *(elgondolkodva)* Én erős vagyok, apu?

SIPOS *(meglepődik a váratlan kérdésem)* Hát persze.

ANDRIS *(kipirult arccal, lelkesen)* Akkor én fel tudnék ugrani egy olyan vonatra is, amelyik gyorsan megy.

SIPOS *(beleborzong még a gondolatába is)* Arra senki sem tud felugrani. Leszakad a keze.

ANDRIS *(keményen, mint aki kezdi megérteni)* Még te sem?

SIPOS *(halk, beismerő hangon)* Én sem.

ANDRIS *(kíméletlenül, bele a képébe)* Mert gyenge vagy, mint a fing? Mint a hajnali szellő?

SIPOS *(lehajtott fejjel, szomorúan)* Ezt is a vonaton mondták az előbb?

ANDRIS *(sorolja tovább)* Meg hogy pacsmag vagy. Meg hogy gyári hibás.

SIPOS *(alig hallhatóan)* Szemetek.

ANDRIS *(kijelentő, tényszerű hangsúllyal, mint aki előre tudja már a választ)* Az a kopasz az erős, ugye?

SIPOS *(bólint)* Az.

ANDRIS *(sorolja tovább a tényeket)* Te meg gyenge.

SIPOS (*megemelt, de megremegő hangon, a könnyeivel küzdve*) És? Akkor mi van?  
(*Letelepednek a vágány mellett a gazba*)

ANDRIS (*csalódottan, mégis magabiztos, határozott hangon, mint aki rájött valamire, s végképp megvilágosodott*) Nem fogod megpofozni Kárász Tibit.

SIPOS (*bizonytalanul*) Miért nem?

ANDRIS (*tényszerűen, kijelentve*) Mert gyenge vagy. Odaken majd a falra, mint a taknyot.

SIPOS (*megadóan*) Ezt ő mondta?

ANDRIS (*kíméletlen, határozott hangon*) Ő. És csak vigyorogsz majd a falra kenve, mint nőstény nyúl a vadalmára.

SIPOS (*füleinek kezd, lassú zúgás hallatszik, mint amikor vonat jön, hamarosan meg is látják a lassan tolató tehervonatot*) Jön! Lehet, hogy ez jó lesz. Gyere, álljunk fel! (*Andris felpattan, Sipos elkapja és magához szorítja, de a fiú kibontakozik az öleléséből, villámgyorsan mászik felfelé a kavicsos töltésen, Sipos erejét megfeszítve próbálja utolérni*) Ne rohanj! Nyugalom! Ne menj a vágányhoz ennél közelebb! (*riadtan, féltő aggodalommal*) Ha túl gyors lesz mégis, akkor elengedjük és várunk még, hallod? (*Andris meg se hallja, elkapja az egyik lépcsőt, s már fent is van rajta, Sipos lihegve, sántítva, teljes erejéből vonszolja utána magát*) Jövök! Maradj ott! Ül le és kapaszkodj! (*utolsó erejéből neki is sikerül elérni és megfogni a lépcsőt*) Most már jó! Fogom! Ül le, nem hallod! Fent vagyok rögtön! (*Keserves erőfeszítéssel megpróbál fellépni a vonat lépcsőjére, már majdnem sikerül neki, amikor egy rúgást érez az arcába bakancssal, aztán még egyet; nem bírja tovább, elengedi, amibe kapaszkodik, minden elsötétül.*)

VÉGE